

Arealavklaring Fensfeltet mineralpark

Orientering

Samfunnsutviklingsutvalget

Nome kommune

26.03.26

Hva skal vi gjennom i dag:

- Bakgrunn for saken
- Kort om Fensfeltet
- Arealplanlegging
- Alternativene
- Temaene som er undersøkt og behandlet i saken
- Kommunedirektørens vurderinger
- Konklusjoner
- Innstillingen

Bakgrunn for saken

Saken er en oppfølging av vedtak i samfunnsutviklingsutvalgets sak 032/25:

1. Nome kommune inviterer til offentlig høring av følgende alternative lokaliseringer av en framtidig mineralpark (industriområde) i forbindelse med gruvedrift på Fensfeltet.

Område 1: Nukedalen – Vindsås med atkomst via Dagsrud

Område 2: Bærevann.

2. Nome kommune ber om tilbakemelding fra overordnede myndigheter på begge områdene, og ber særlig om en beskrivelse av mulige konflikter, relevant lovverk og eventuelle innsigelsesgrunnlag.
3. Høringsperioden er fra 29.08.-25.09.25. På grunn av kort saksbehandlingstid blir det ikke tatt hensyn til innspill som kommer etter fristen.

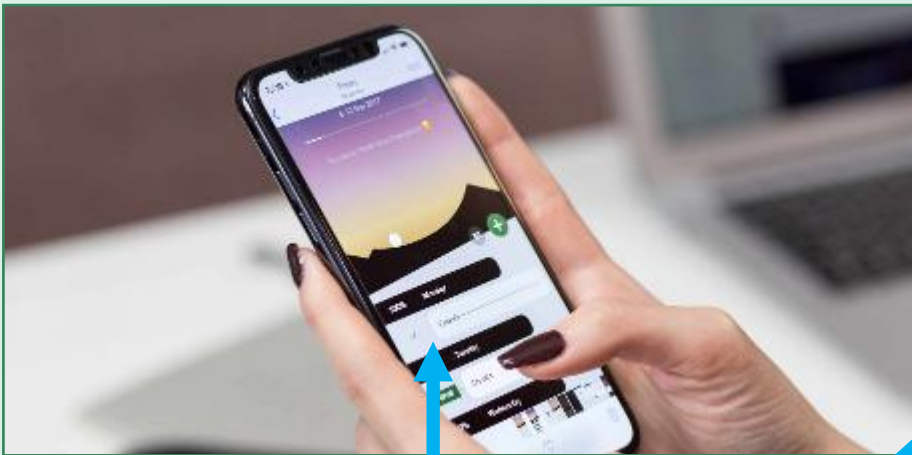

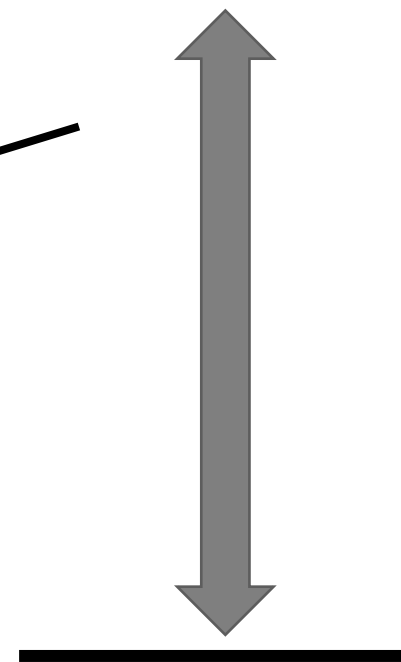
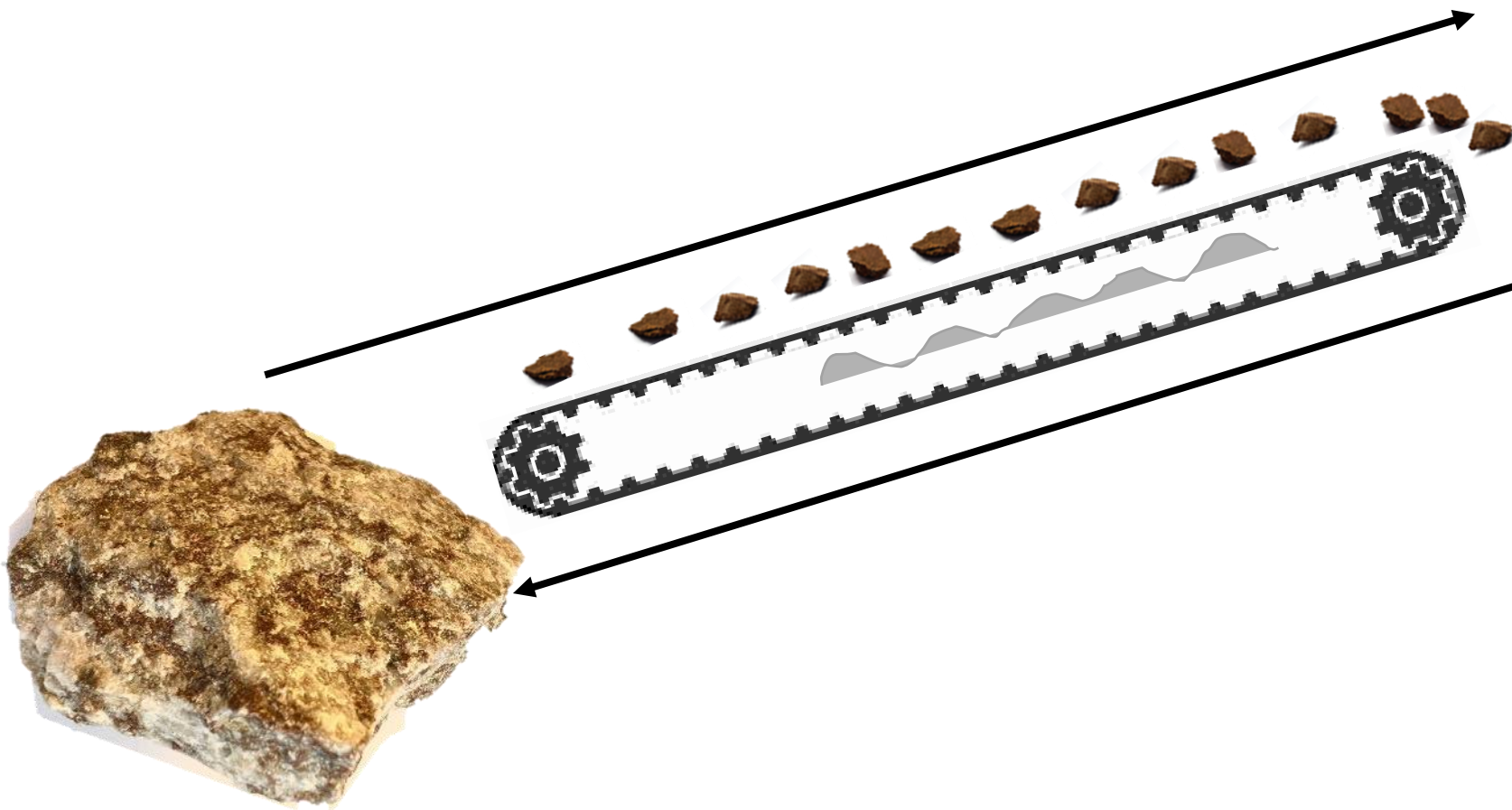
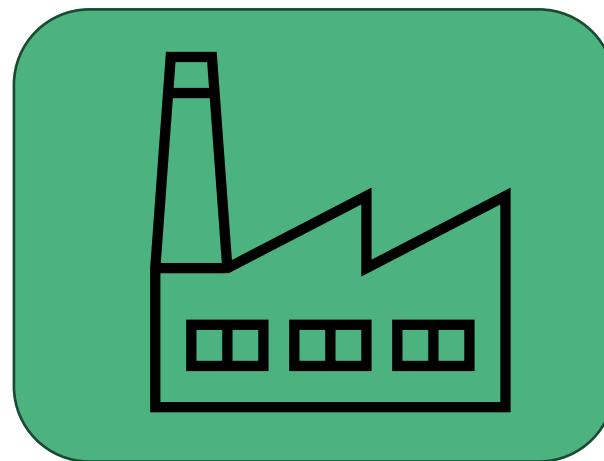
Foto: Åsmund Tjønn

Bluteggen vulkan: Johannes Fredriksen

Fensfeltet

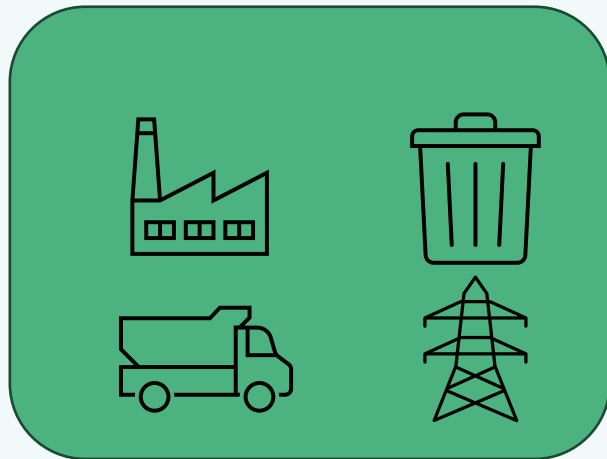

Areal – et område i kommunen

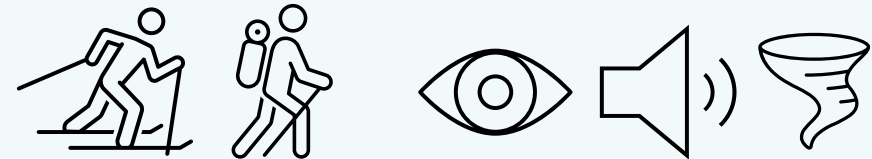
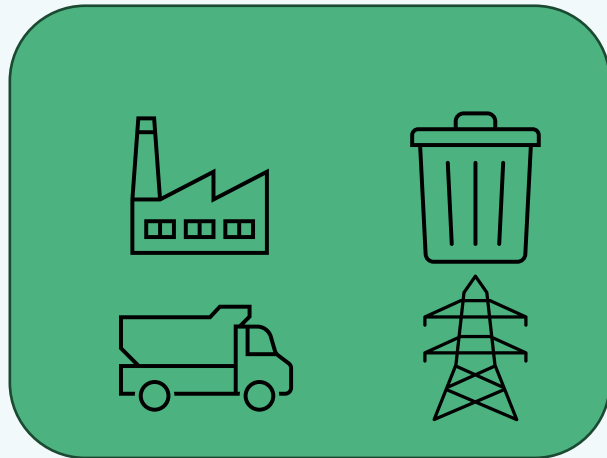

Areal – noen vil bruke området til noe

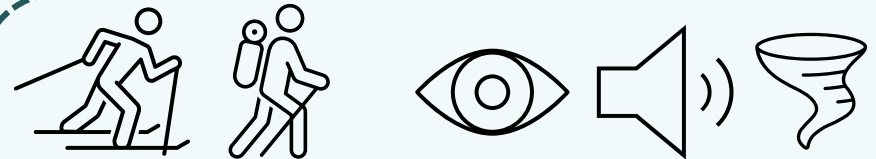
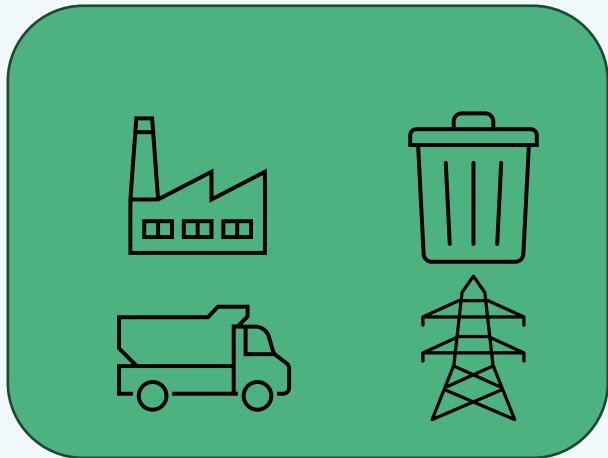

Areal – utredning av konsekvensene for samfunnsinteresser

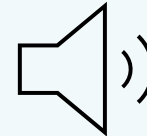
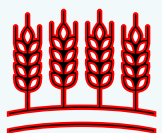
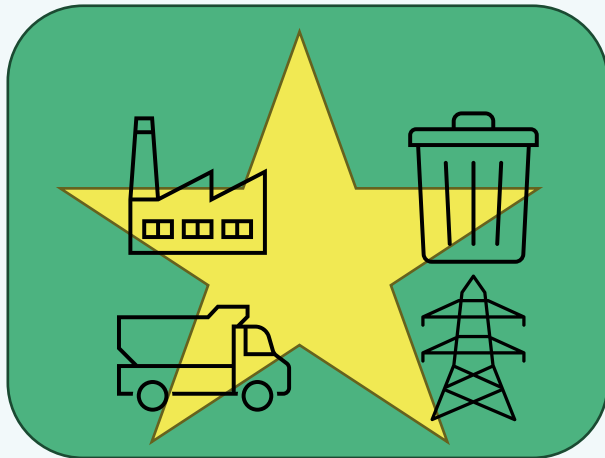

Areal – noen samfunnsinteresser er nasjonale, noen er lokale

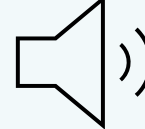
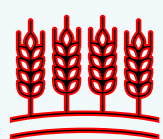
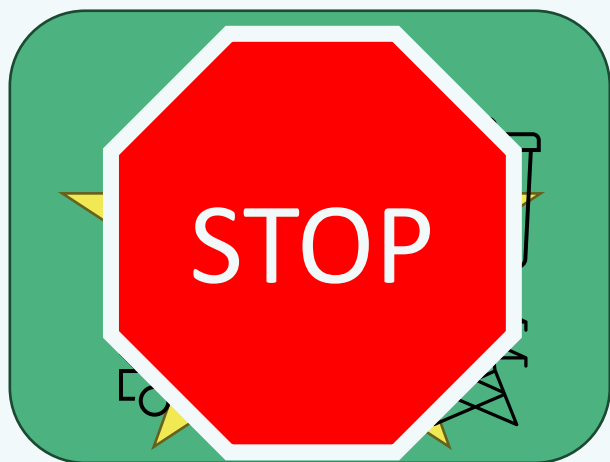

Areal - konflikter mellom interesser

Areal – innsigelser betyr at bruken vil være ulovlig

fordi bruk er i konflikt med nasjonale
samfunnsinteresser

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Miljø-
direktoratet

Statsforvalteren

Mattilsynet

Statens vegvesen

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

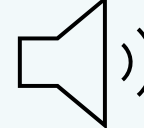
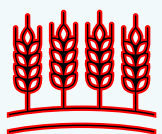
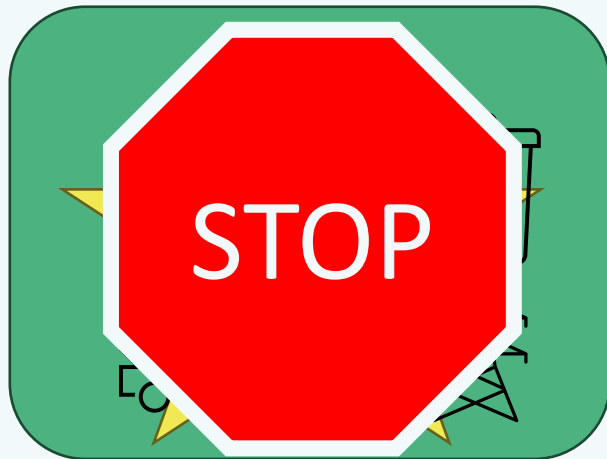

NVE

Areal – reelt og realistisk alternativ

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Miljø-
direktoratet

DSA

Statsforvalteren

Mattilsynet

Statens vegvesen

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

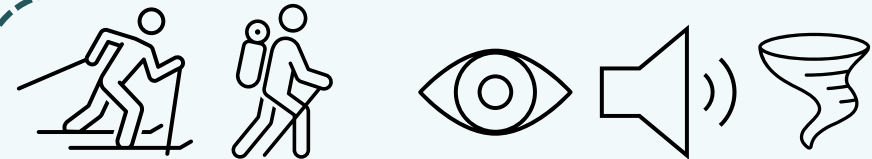
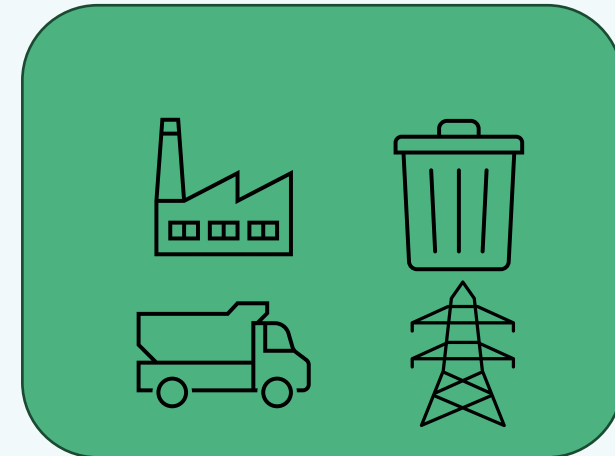
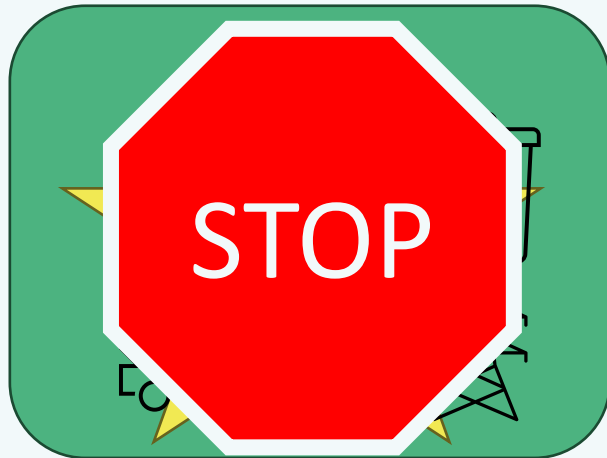

NVE

Areal – kommunen må finne løsning på de lokale samfunnsinteressene

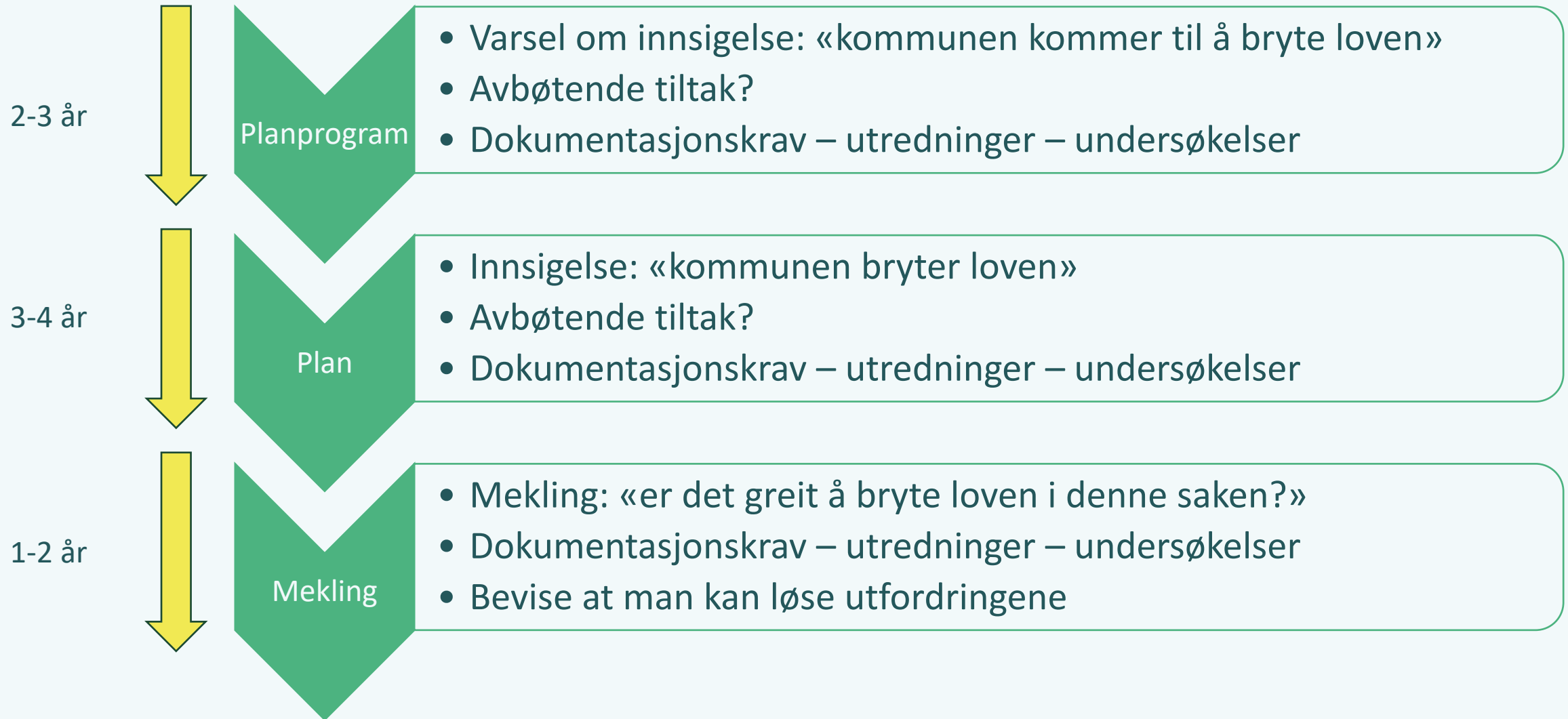
Hva er samfunnsinteresser?

- Samfunnsinteresser er interesser som gjelder flere enn en aktør. De gjelder samfunnet vårt i dag og i morgen.
- Samfunnsinteresser kan være så viktige at de gjelder for hele landet. Da kalles de nasjonale interesser.
- Det er nasjonale politikere som har bestemt hvilke dette er, for eksempel gjennom lov.
- Samfunnsinteresser kan også være viktige for en region, som for eksempel Telemark.
- Kommuner skal ikke planlegge for ting som kommer i konflikt med nasjonale samfunnsinteresser.

Innsigelse – myndighetene peker på at bruk av området bryter loven

Hva er innsigelse?

- Når kommunen planlegger noe som ikke er lov.
- De som har innsigelsesrett forteller kommunen at kommunen kommer til å bryte loven.
- Det er bare overordna myndigheter (og noen ganger nabokommuner) som kan gi innsigelse.
- De gir et varsel først, slik at kommunen kan unngå å bryte loven.
- Hvis kommunen likevel vil fortsette med planen, kan kommunen forsøke å bli enige med overordna myndigheter om ting som kan gjøres for å unngå de største konfliktene. Men kommunen kan ikke bestemme at dette er godt nok.
- En plan med innsigelse er ikke gyldig. Det betyr at man kan ikke bygge før innsigelsen er løst.

Andre ting som kan gi innsigelser

- Mangel på reelle og realistiske alternativ
- Feil i planprosessen
- En viktig presiering:
- Hvis det er utredet et areal som totalt sett er mindre konfliktfyllt.

Hvordan fant vi de fire områdene?

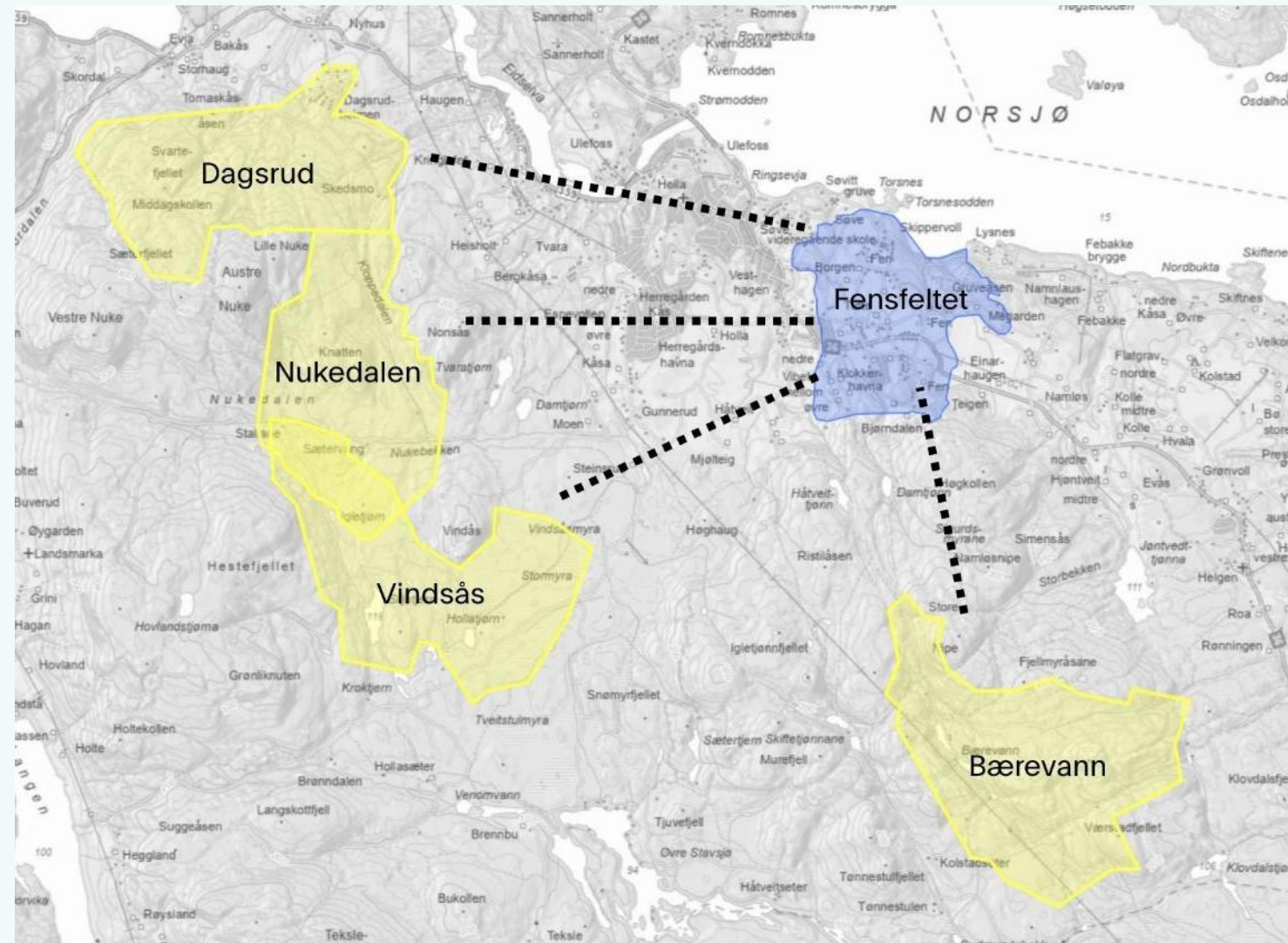
Skrivebordanalyse → utredning → arealanalyser → arealavklaring

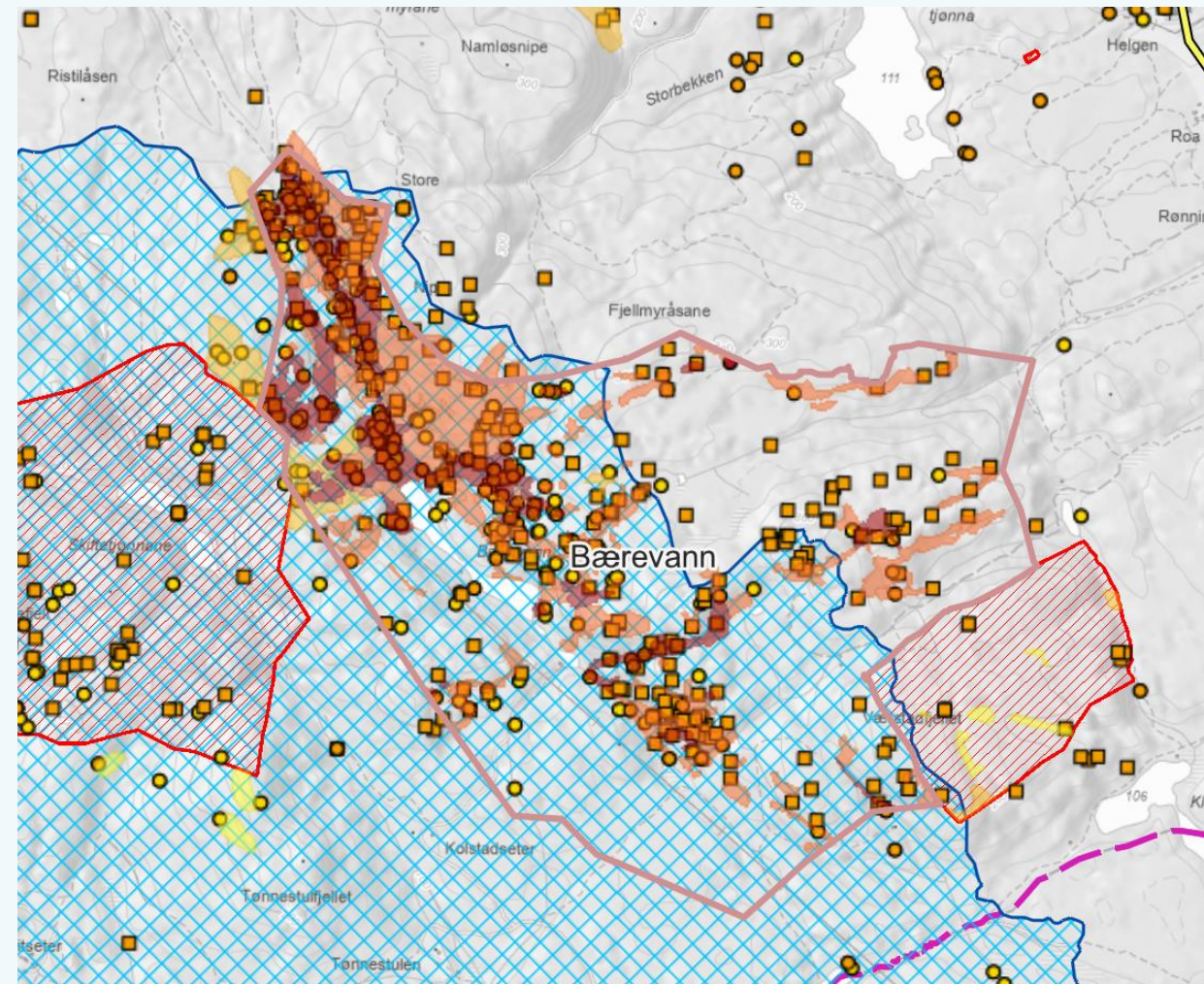
Analyse før Fensstrategien i 2022

Konsekvensutredning
mineralpark offentlig 30.06.25
1700 sider rapport, etter
anerkjente metoder.

Anbefaling: Se nærmere på
område Nukedalen/Vindsås.

Høring. Saksbehandling av
høringsinnspillene.
Plassering skal bestemmes av
kommunestyret.

Hvorfor hører vi?

- Selv om kommunen har god oversikt over mange ulike forhold, vet vi ikke alt.
- Mange kan oppleve ting på en annen måte enn næringsaktørene eller kommunen.
- Derfor sier loven at vi skal legge til rette for medvirkning.
- Medvirkning er at alle som har interesser i saken skal få mulighet til å fortelle kommunen hva de mener.
- Det er ikke det samme som at alle kan få det som de vil.
- Kommunen skal høre alle stemmer, og forsøker å finne en balansert løsning.
- Dette er demokrati.

Hvem har sendt innspill?

- Overordna myndigheter
 - Andre kommuner
 - Privatpersoner
 - Frivillige, lag og foreninger
 - Interesseorganisasjoner
 - Interessegrupper
 - Næringslivsinteresser
 - Andre
-
- Til sammen 244 innspill fra nesten 300 innsendere.
 - Det er også mange som har sagt sin mening etter høringen, blant annet i en underskriftskampanje

Hva er overordna myndigheter?

- Myndigheter er de som forvalter lovene i Norge.
- Det er ulike myndigheter for de ulike lovene.
- Overordna betyr at de er over kommunen i rang. De er en del av Staten.
- Kommunen er myndighet for plan og bygningsloven, men flere myndigheter kommer inn når det skal bygges store og eller kompliserte bygg og anlegg.
- Eksempel: Miljødirektoratet er myndighet for forurensing, og skal passe på at fabrikker ikke forurensar uten tillatelser.
- Det er bare de overordna myndighetene som kan gi innsigelse (stanse kommunen i å planlegge mot loven).

Innspill som forvarslet innsigelse

Statsforvalteren

- Varslet innsigelse på Bærevann på grunn av at området er vernet (Herrevassdraget verna vassdrag).
- Varslet innsigelse på Bærevann på grunn av at området har store naturverdier.

- Varslet innsigelse på Bærevann på grunn av at området er vernet (Herrevassdraget verna vassdrag).

Andre innspill fra overordna myndigheter

- Miljødirektoratet: Mener at alternativene er godt utredet.
- DSA: Husk at radioaktivt avfall og produkter skal håndteres trygt og sikkert og etter reglene.
- Mattilsynet: Registrer drikkevannskilder og ikke forurens dem, uansett hvor de er.
- Statens vegvesen: Det blir mye trafikk i Grenland med begge alternativ, vi må ha dialog, sammen med Grenlandskommunene og fylkeskommunen.
- Direktoratet for mineralforvaltning: Ingen av alternativene er umulige å drive gruve.
- Telemark fylkeskommune: Har ikke behandlet formelt ennå, siden saken ennå ikke er under plan og bygningsloven. Men har noen merknader likevel, blant annet: Mineralpark må ikke bli synlig fra Telemarkskanalen, som er et viktig kulturminne. Transport må diskuteres nærmere. Det blir behov for kompetent arbeidskraft.
- DSB: Kom inn for sent, så den ble ikke tatt med i saken.

Hva har skjedd etter høringen?

- For å forstå hva som skiller alternativene har kommunedirektøren:
 - Beskrevet et plankonsept for hvert område.
 - Sammenlignet områdene tema for tema. Kommunedirektøren presiserer at dette ikke er en konsekvensutredning etter konsekvensutredningsforskriften.
 - Vurdert forskjellene mellom områdene opp mot kommunestyrets bestilling om minst mulig negative konsekvenser, mest mulig positive ringvirkninger og mineralindustriell attraktivitet.
- Kommunen har hatt mange møter med selskapene og overordna myndigheter for å få informasjon.
- Saken samler alle innspillene fra alle interessene.

Hva er politikernes rolle?

- Nå har alle høringsinnspill blitt lest og behandlet av kommunens administrasjon, ledet av kommunedirektøren.
- I saken har kommunedirektøren forklart hva som står på spill, hva som er lov og ikke, og hva politikerne kan gjøre.
- Kommunedirektøren forteller også hva som blir konsekvensen av de politiske valga.
- Politisk nivå må bestemme hva kommunen skal gjøre videre.

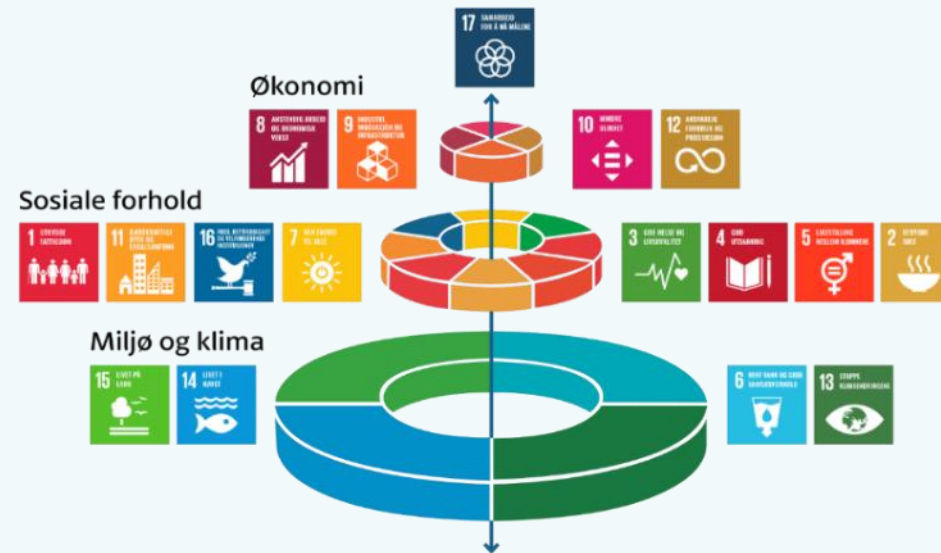

Regjering

Nome
kommunes
administrasjon
og politikk

Sektor-
myndig-
heter

Natur

Inn-
byggere

Grunn-
eiere

Nærings-
interesser

Selskap

Hvorfor skal kommunen ta så mange hensyn?

- Kommunen er den myndigheten som er nærmest folk. Alle i Norge bor, jobber, bygger og driver næring i en kommune. Det kommunen gjør påvirker folk flest.
- Det betyr at kommunen må ta hensyn til at det er mange ulike ønsker og behov.
- Kommunen skal bestemme hvordan vi bruker arealene, fordi beslutningene skal tas der resultatet føles.
- Loven sier derfor at arealene skal brukes på en måte som er bærekraftig.

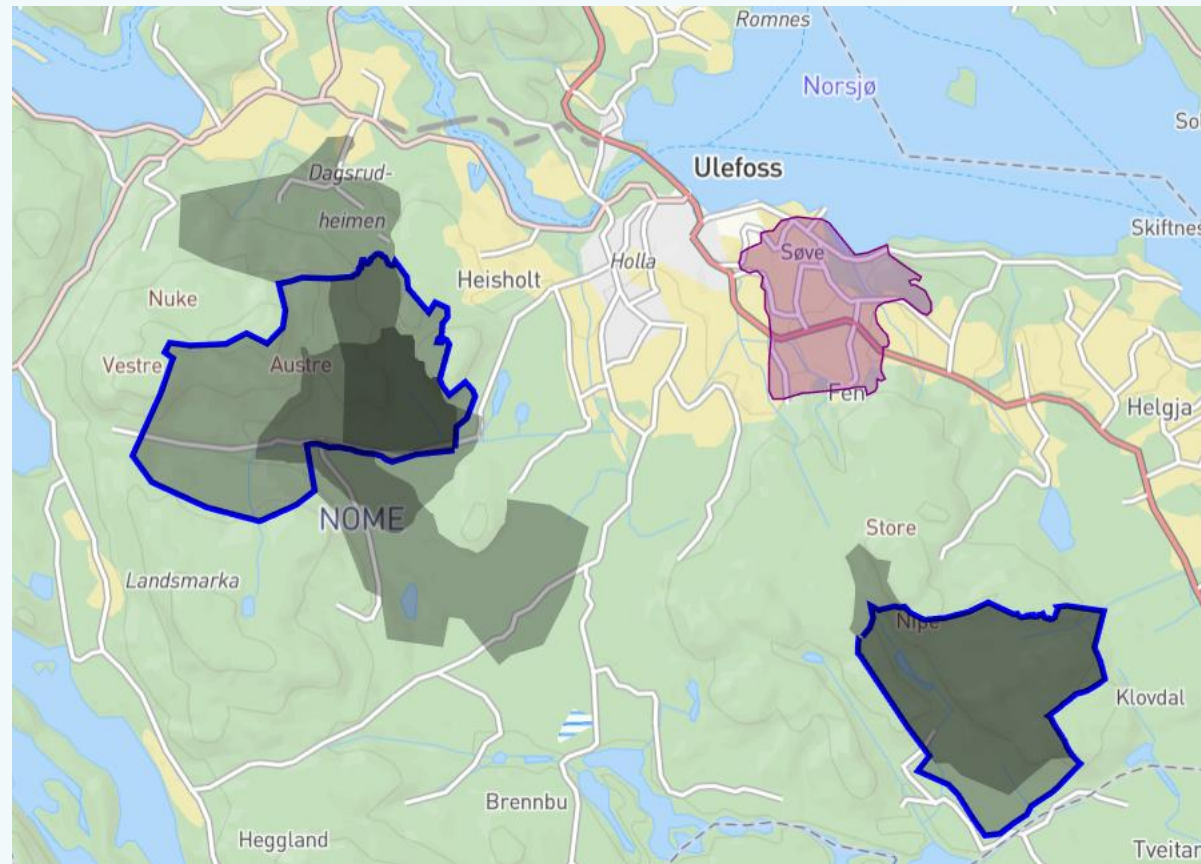
Hva fortalte innspillene?

Kommunen må finne svar på dette før saken kan behandles:

- Avgrense plankonsepter som kan sammenlignes.
- Arealbruk
- Deponiløsning
- Transport
- Alternative lokaliseringer i eller utenfor Nome kommune.
- Frivillig vern
- Kommunestyrets bestilling mest mulig positive ringvirkninger og minst mulig negative konsekvenser.
Under dette punktet faller:
 - Samfunnsinteresser av nasjonal og regional verdi.
 - Samfunnsinteresser av særlig lokal verdi.
- Mineralindustriell attraktivitet
- Prosess og saksbehandling. Under dette punktet faller:
 - Varslede innsigelser
 - Hurtigspor
 - Risiko

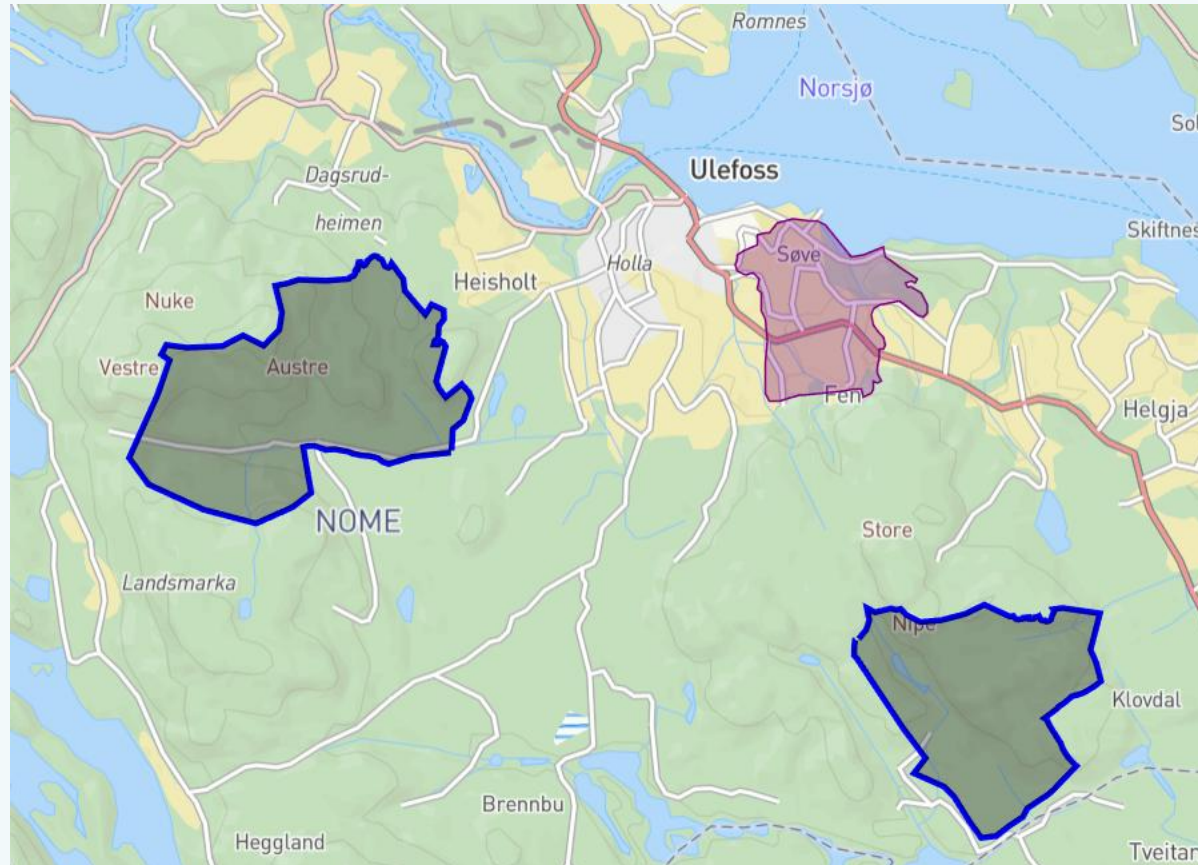

Avgrense områder som kan sammenlignes

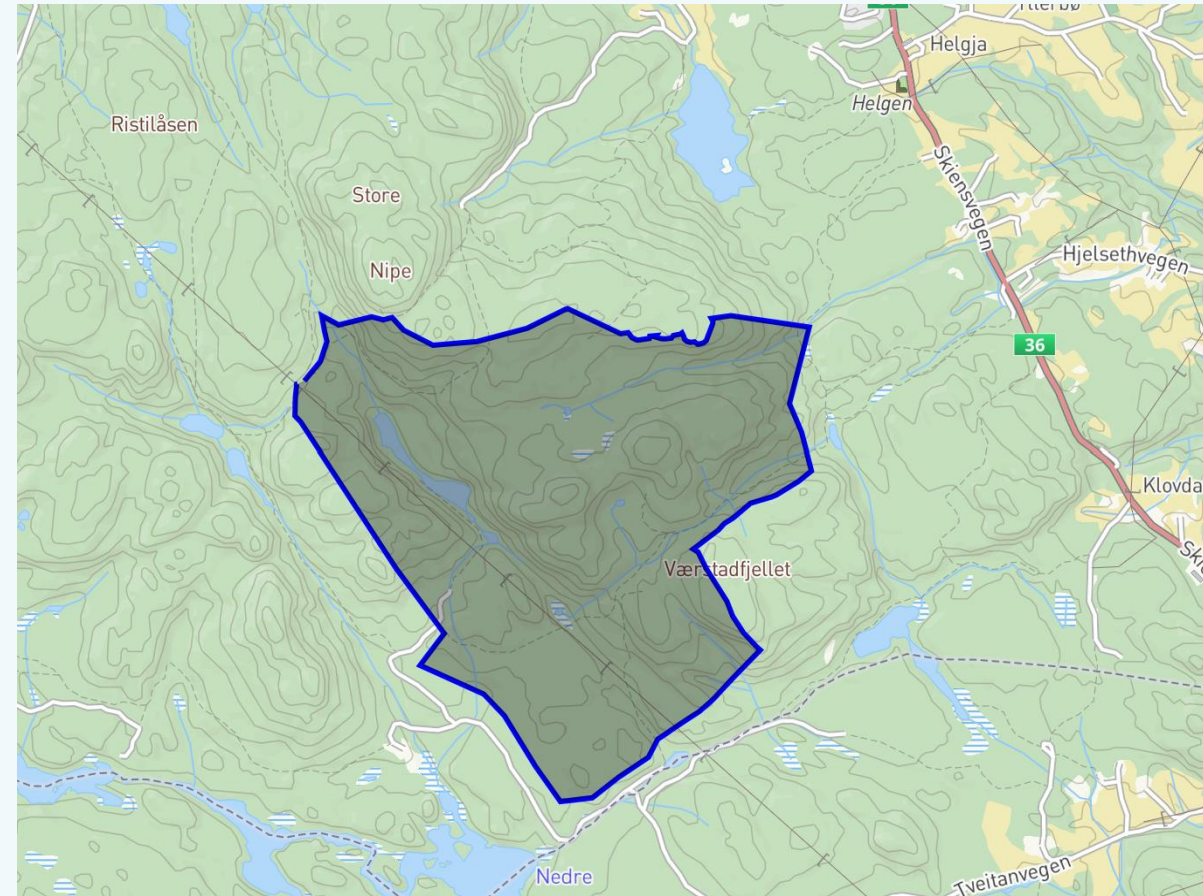
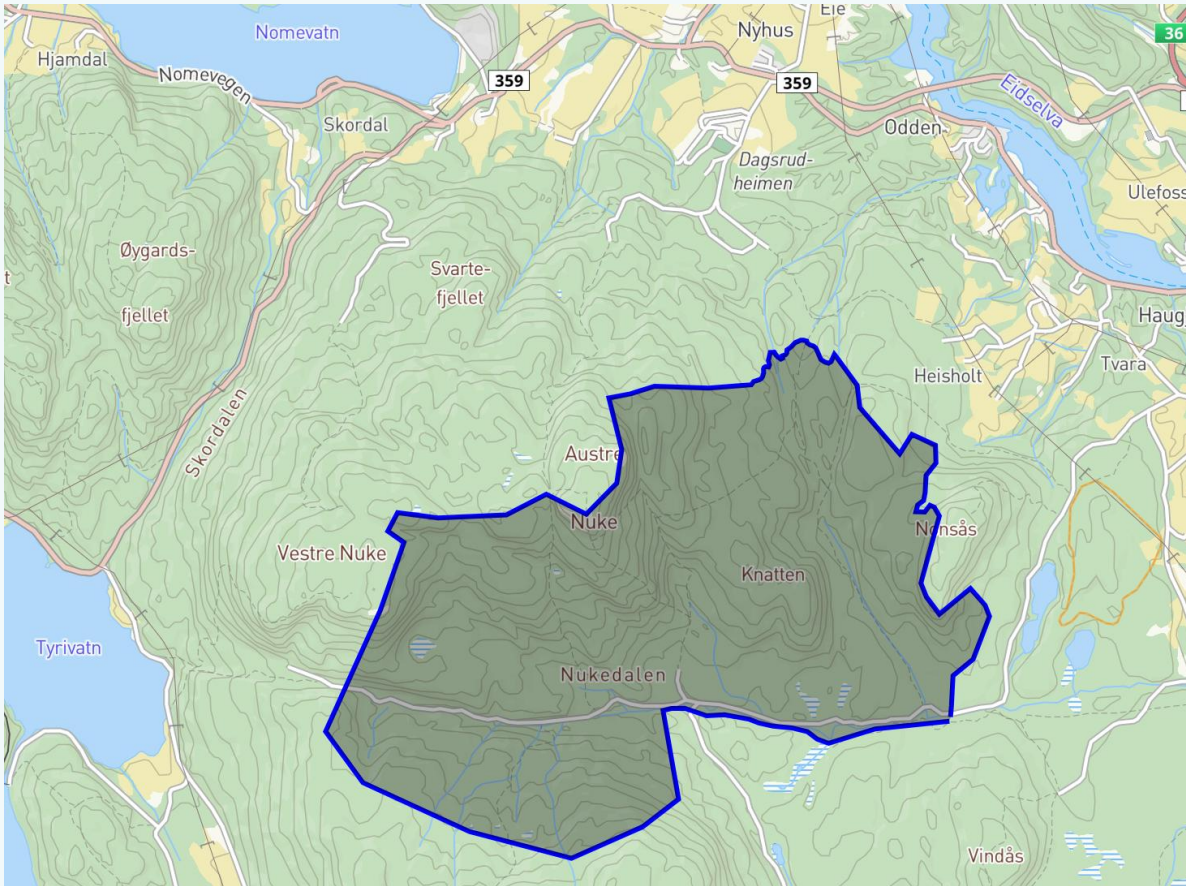

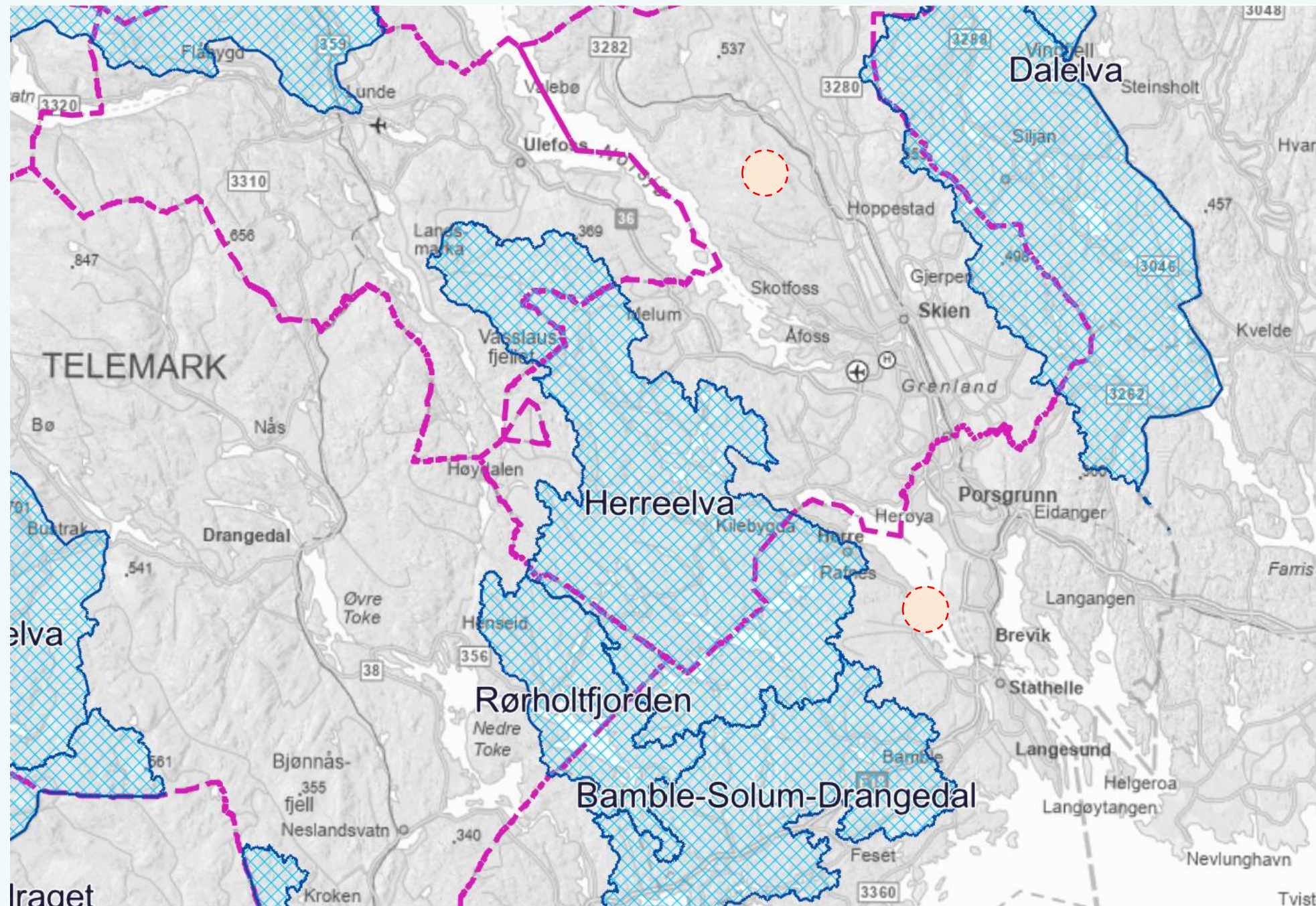
Arealene som er sammenlignet: Nuke og Bærevann

Arealene som er sammenlignet: Nuke og Bærevann

Andre
steder,
i eller
utenfor
Nome?

Hvor mye areal trenger mineralparken?

Selskapenes innmeldte arealbehov i km2						
	Størrelse industriareal ved oppstart og første 10 år	Størrelse industriareal ferdig utbygget	Estimert størrelse deponi, Bærevann	Bærevann: Sum arealbehov per selskap	Estimert størrelse deponi, Nuke	Nuke: Sum arealbehov per selskap
Saga	0,33	0,66	x	0,66	x	0,66
REN		0,90	1,65	2,55	1,98	2,88
Sum	0,33	1,56	1,65	3,21	1,98	3,54

Hva er det med mineralpark som gjør at det krever plass?

- Norges mineralstrategi, brev fra Nærings- og fiskeridepartementet:
- Samdrift med annen industri eller næring.
- Best mulig utnyttelse av naturressursene med minst mulig fotavtrykk.
- Redusert investeringsbehov i infrastruktur gjennom sambruk.
- Varige arbeidsplasser for lokalsamfunnet.
- Lokale, industrielle miljø for innovasjon og knoppskyting.
- Krever plass, både til etablering og framtidige utvidelser (unngå bit-for-bit).

Kommunedirektørens vurdering - areal

- Selskapene trenger like mye areal i begge alternativ.
- På grunn av at Bærevann er en skarp dalformasjon, vil det bli mindre areal til deponi her enn i Nuke.
- Tørt deponi kan plantes til og revegeteres fortløpende, slik at det blir tilbakeført til natur underveis.
- Behovet for mer areal i Nuke har derfor ikke avgjørende betydning.
- Industrianleggene vil ta like mye plass i begge områder.
- Det er mer tilgjengelig areal i Nuke for framtidige utvidelser, og det er mulig å koble til annen næringstransport via Dagsrud – Kaste.
- Dette gjør Nuke tilgjengelig for annen næring.
- Topografien og ulike verneområder hindrer tilsvarende utvikling i Bærevann.
- Men det er mulig å etablere mer næring i Ytre Helgen, forutsatt at kommunen løser behovet for vann og avløp.

Kommunedirektørens vurdering – alternativer i eller utenfor Nome

- Nome kommune har jobbet med å finne areal for gruvedrift siden 2022. Store deler av kommunen er undersøkt.
- I prosessen har det vært gjennomført medvirkning, tiltaksanalyser, kartanalyser og konsekvensvurderinger av varierende grad.
- Kommunen avgrenset ikke søket til en radius på 4-6 km før i saken som endte med de 4 arealene som ble konsekvensutredet.
- Konsekvensutredningene ble gjennomført på fire areal, som i sum dekket store deler av Nome kommune i 4-6 kilometersbeltet rundt Fensfeltet.
- Utredningene viste at det verna vassdraget Herrevassdraget setter begrensninger for hvor man kan lokalisere en mineralpark uten å komme i konflikt med denne nasjonale samfunnsinteressen.
- Kartanalyser viser videre at det også finnes andre verdier som kommer i konflikt andre steder i kommunen, for eksempel jordvern, bebyggelse eller infrastruktur.
- Det er ikke utredet nye arealer innenfor Nome kommune etter høringen. Kommunen har nå konsentrert seg om mulig utvidelse eller justering av de arealene som allerede er konsekvensutredet.

Kommunedirektørens vurdering – alternativer i eller utenfor Nome

- Kommunen har også sett etter alternativ utenfor kommunen, se sammenstillingen.
- I denne er det vist til «Google-tomta» og Frier Vest. «Google-tomta» ble spilt inn av bærekraftsråda, Frier Vest ble spilt inn av Bamble kommune i høringen.
- I tillegg vises det til pågående utredning i regi av Telemark fylkeskommune.
- Verna vassdrag setter begrensninger for hvor man kan lokalisere en mineralpark også utenfor Nome, uten å komme i konflikt med denne nasjonale samfunnsinteressen.
- Vi må forvente at andre lokaliseringer ivaretar de samme verdiene som i Nome, for eksempel jordvern, bebyggelse eller infrastruktur.

Deponi

Deponiløsning: Tørrstabling

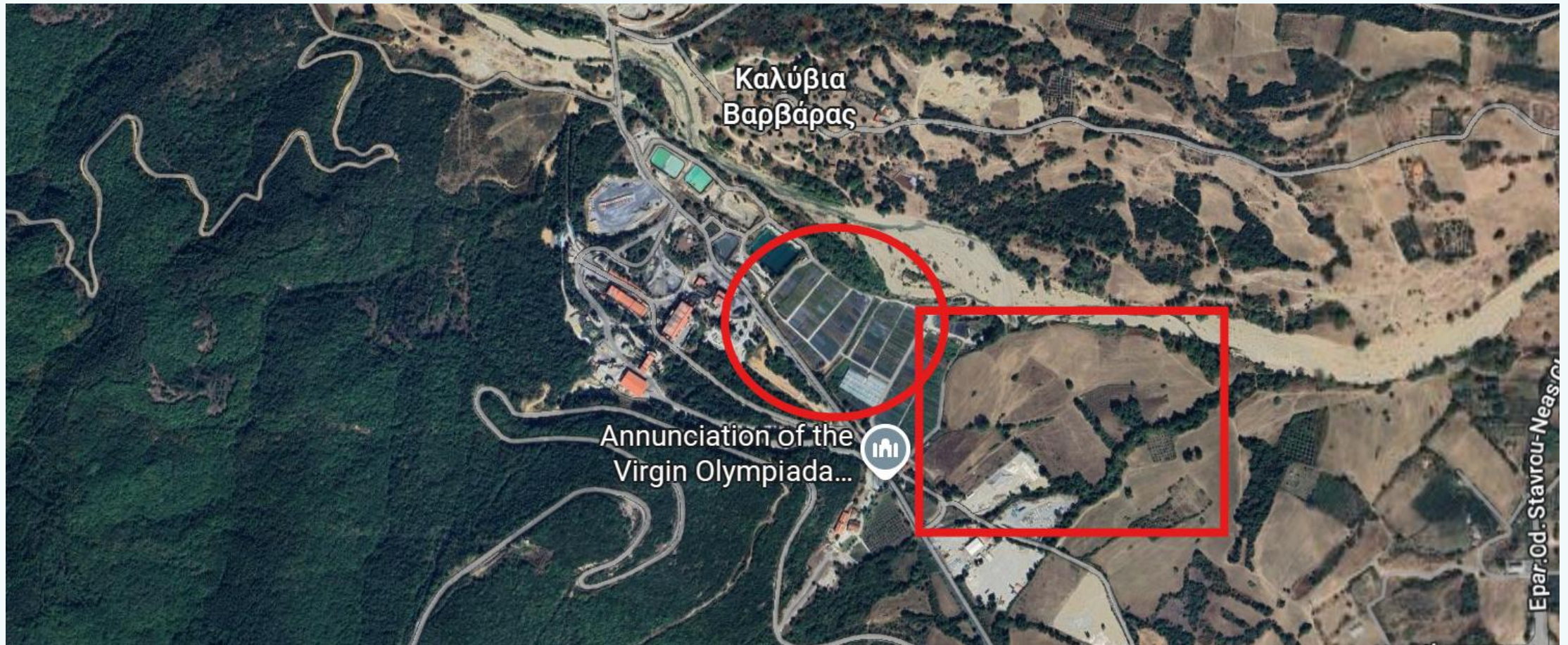
Tørrstabling i La Coipa, Chile. Kilde: [Tailings.info](https://www.tailings.info/).

Tørrstabling i Pogo gullgruve, Alaska. Kilde: [Twin Metals Minnesota](https://www.twmin.com/).

Eksempel på gruveanlegg hvor man har revegetert og plantet oppå gamle deponi

Olympias gullgruve i Halkidiki. Rød ring: Planteskole anlagt på gammelt lager av arsenopyrittkonsentrat, vannet med resirkulert gruvevann. Rød firkant: Avsluttet og rehabilitert deponi.

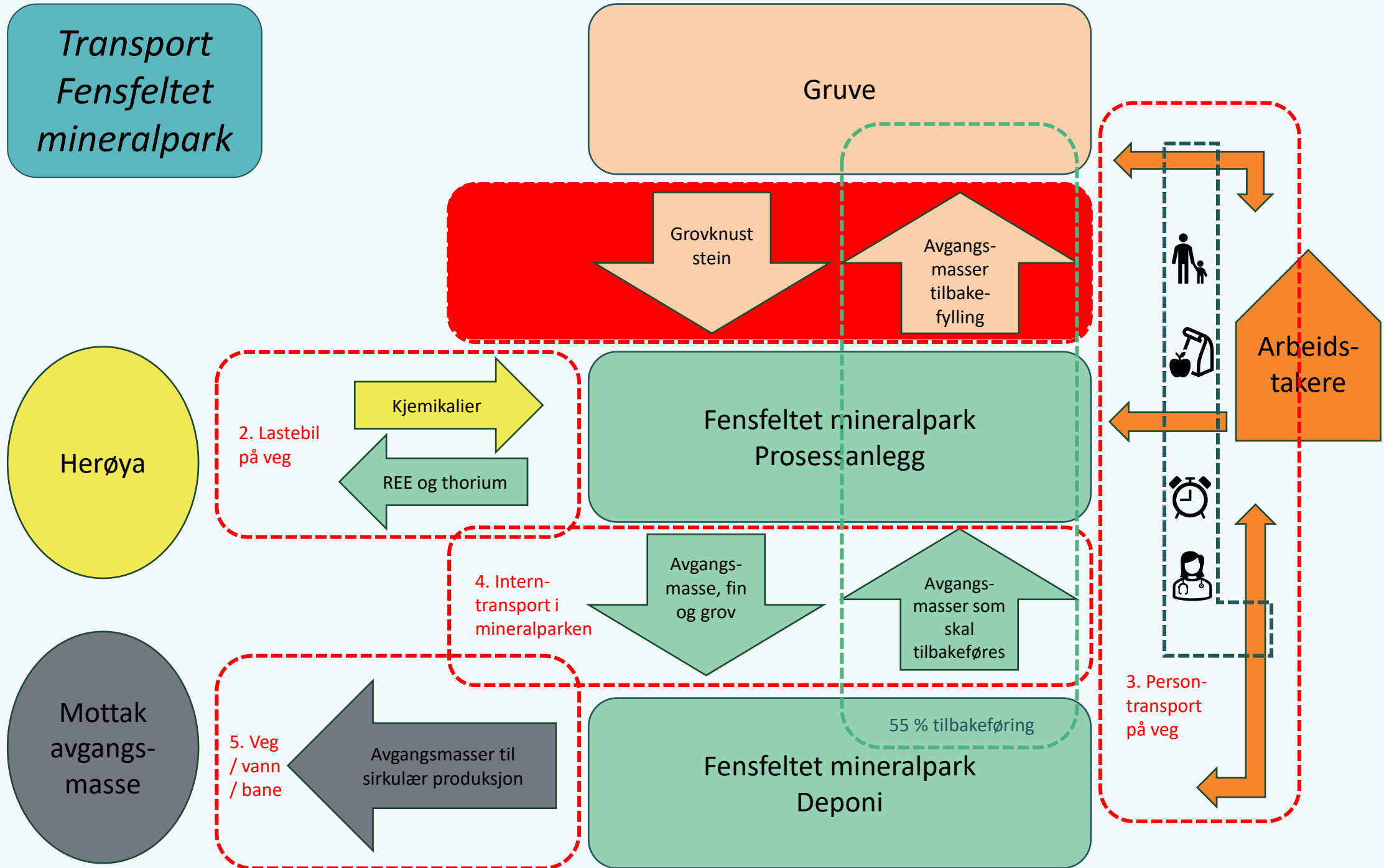
Kommunedirektørens vurdering - deponi

- Gruveselskap skal drive etter beste tilgjengelige teknologi (se ny minerallov, § 6-5).
- Tørre deponi regnes som beste tilgjengelige teknologi.
- Deponi planlegges som tørre deponi. Det krever god planlegging og kontroll for å unngå støv når det er veldig tørt vær.
- Tørre deponi kan revegeteres og tilbakeføres til natur underveis.

Transport
Fensfeltet
mineralpark

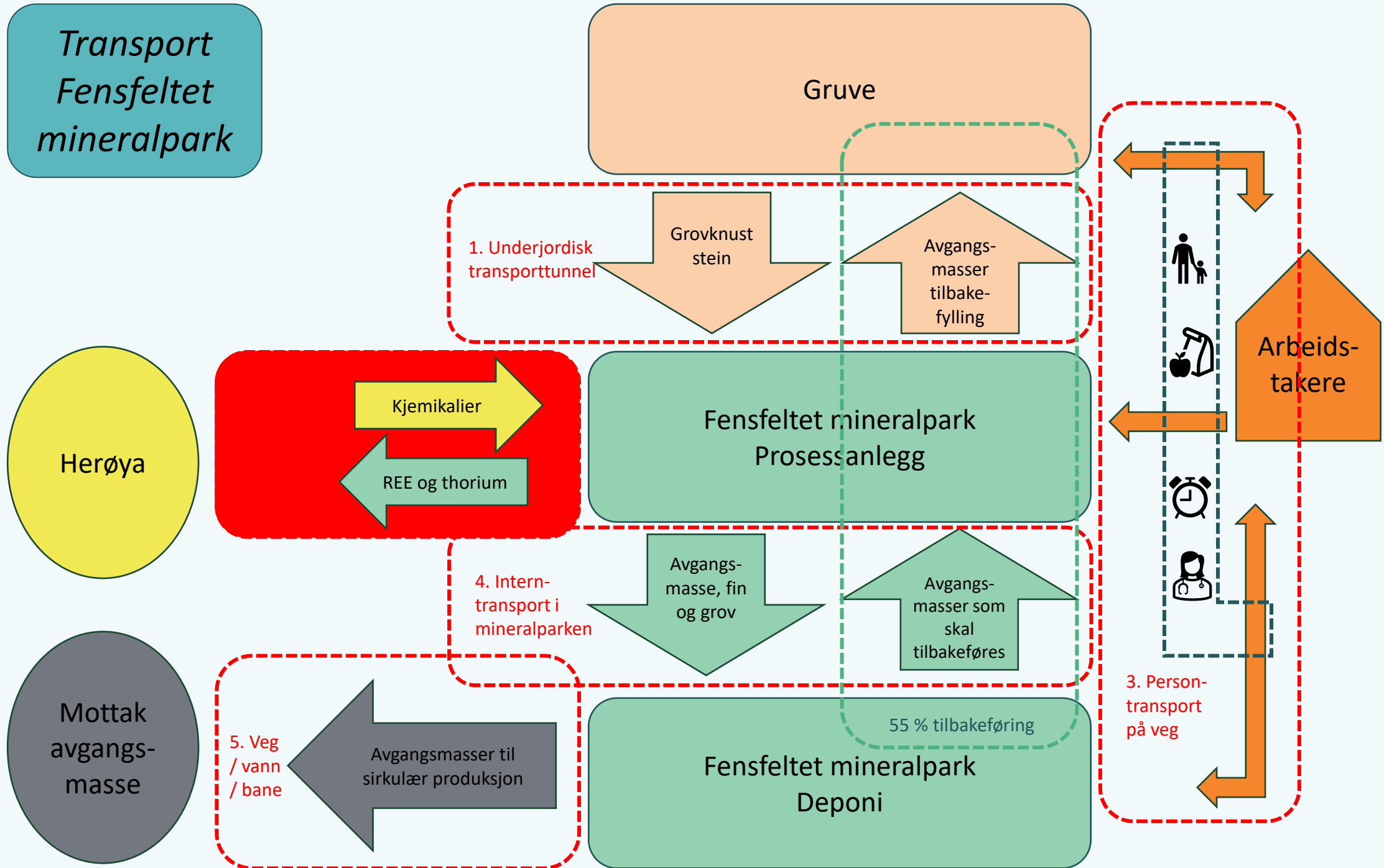
Transport 1: Transporttunnel fra gruve til mineralpark

Transport 1: Underjordisk tunnel fra gruve til prosessanlegget i Fensfeltet mineralpark

	Lengde, avrundet km	Løftehøyde	Investering per km, i mill NOK	Total investerings- kostnad, i mill NOK	Årlig energi- kostnad, i mill NOK
Saga og plassering A på Nuke	5	470	190	950	1 102
Saga og Bærevann	3	590	190	570	1 384
REN og plassering A på Nuke	4	470	190	760	1 378
REN og Bærevann	4	590	190	760	1 730
"Google-tomta", felles tunnel	12	440	190	2 280	2 322
Frier Vest, felles tunnel	40	350	190	7 600	1 847

Transport
Fensfeltet
mineralpark

Transport 2: Lastebiler mellom mineralparken og Herøya

Transport 2: Næringstransport til og fra Fensfeltet mineralpark og Herøya ved full produksjon

Selskapenes innmeldte transport-behov	Antall tonn frakt kjemikalier o.a. innsats-faktorer inn til mineral-parken	Antall tonn frakt REE og thorium ut av mineral-parken	Grov fordeling på lastebil 50 t = 30 t lastevekt	Med 30 t lastevekt får vi antall biler inn:	Antall biler ut:	Sum antall biler:	Årsdøgns-trafikk (antall biler / 365 dager) ved full drift i 2080:
Saga	1 014 400	942 000	30	33 813	31 400	65 213	179
REN	755 400	673 389	30	25 180	22 446	47 626	130
Biler som går tomme i retur:				58 993	53 846	112 840	309
Totalt				117 987	107 693	225 679	618

Transport 2: Lastebiler mellom mineralparken og Herøya

2. Næringstransport. ÅDT endring næringstrafikk på RV36 som følge av gruvedrift

Målepunkt	Hvis Nuke:	Gjelder både Nuke og Bærevann:			
	<u>Søve</u>	<u>Skjelbredstrand</u>	<u>Klosterskogen</u>	<u>Kjørbekk</u>	<u>Vabakken</u>
Dagens situasjon (2025-tall)	204	215	330	303	681
Beregnet ÅDT til/fra mineralpark (kun næringstransport <12,5 m bil 50 t):	618	618	618	618	618
Ny situasjon:	822	833	948	921	1 299
% endring:	303 %	288 %	187 %	204 %	91 %

Transport 2: Lastebiler mellom mineralparken og Herøya

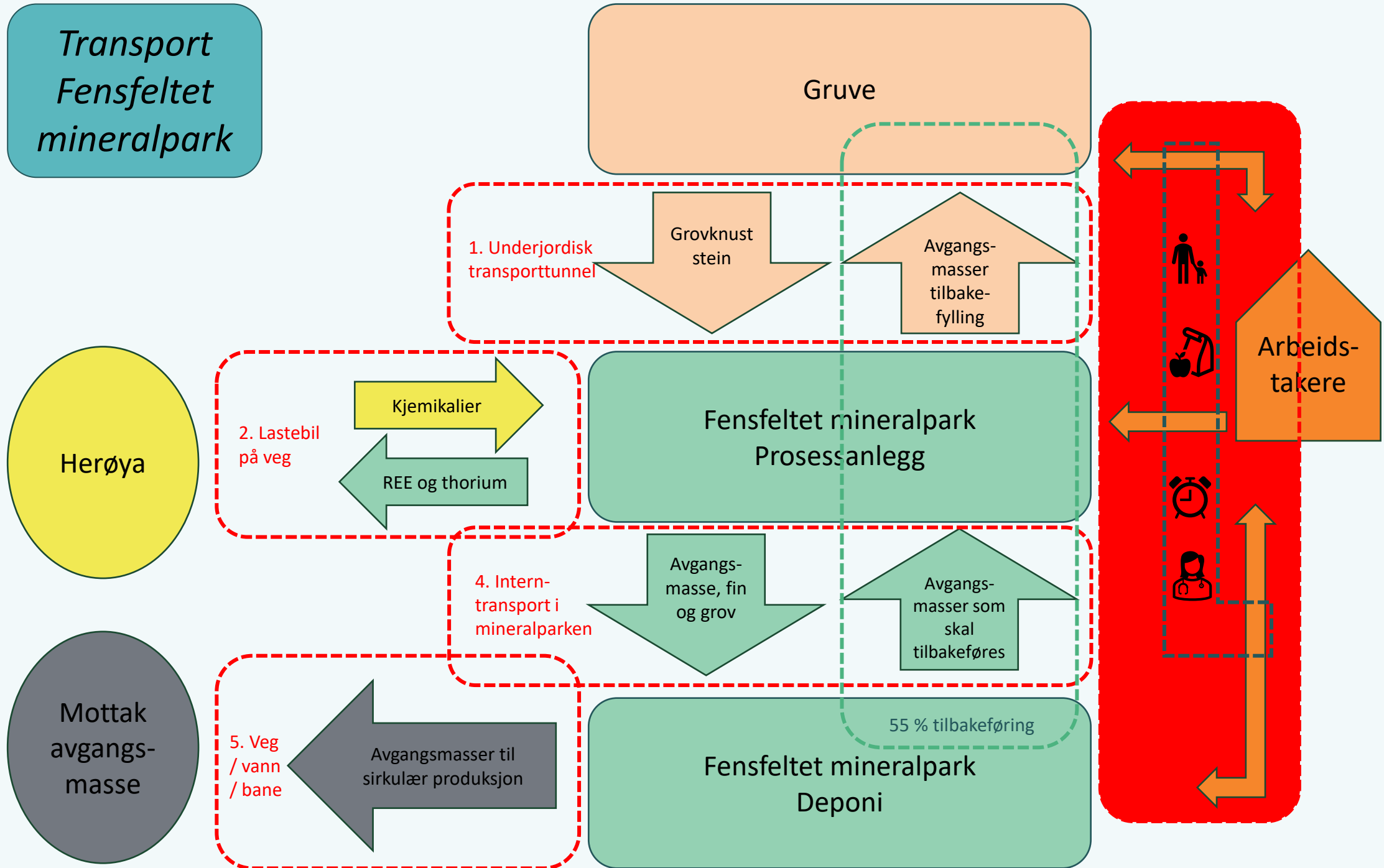

Transport 2: Næringstransport til og fra Fensfeltet mineralpark og Herøya ved full produksjon

Nuke	Antall tonn frakt inn til mineralparken	Antall tonn frakt ut av mineralparken	Sum antall tonn per år	Antall km fra mineralpark til Herøya	Oppgitt kostnad NOK tonn per km	Sum mill NOK
Saga	1 014 400	942 000	1 956 400	45	2,09	184
REN	755 400	673 389	1 428 789	45	2,09	134
Bærevann						Sum mill NOK
Saga	1 014 400	942 000	1 956 400	30	2,09	123
REN	755 400	673 389	1 428 789	30	2,09	90

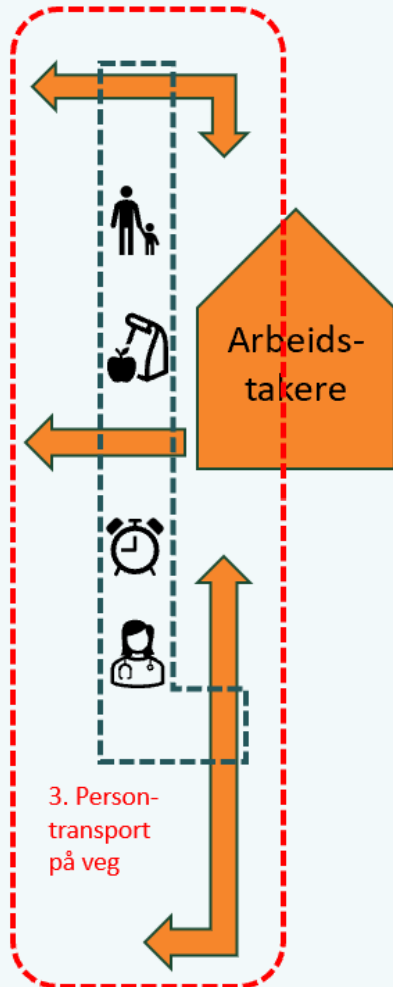

Transport
Fensfeltet
mineralpark

Transport 3: Arbeidsfolk som skal til og fra jobben i mineralpark og gruve

Innenfor pendleravstand på 20 minutter, Nuke:

- 6 barnehager og 3 skoler i Nome.
- 6 barnehager og skoler i Midt-Telemark kommune.
- Dagligvarebutikker og fritidstilbud på Ulefoss og i Lunde.
- Legesenter i Ulefoss sentrum samt på Gvarv og i Bø.

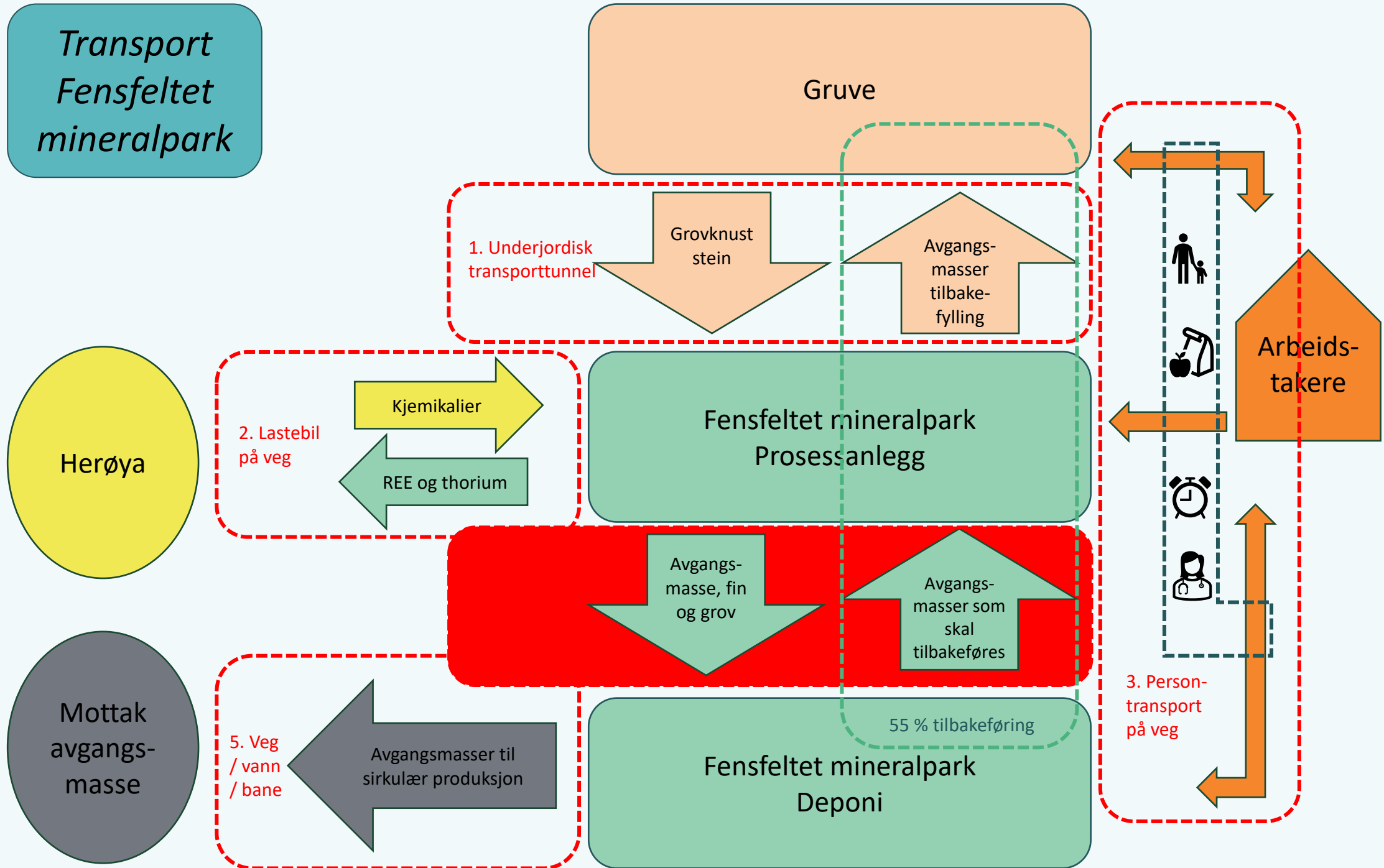
Innenfor pendleravstand på 20 minutter, Bærevann:

- 3 barnehager og 2 skoler i Nome.
- 9 barnehager og 3 skoler i Skien kommune.
- Dagligvarebutikker og fritidstilbud på Ulefoss og i Skien.
- Legesenter i Ulefoss sentrum.
- Legesentre, sykehus og tannlege i Skien kommune.

ÅDT er beregnet til å øke med 710 personbiler i året, uavhengig av alternativ. Det er ikke beregnet kjøremønstre mellom boliger og jobb.

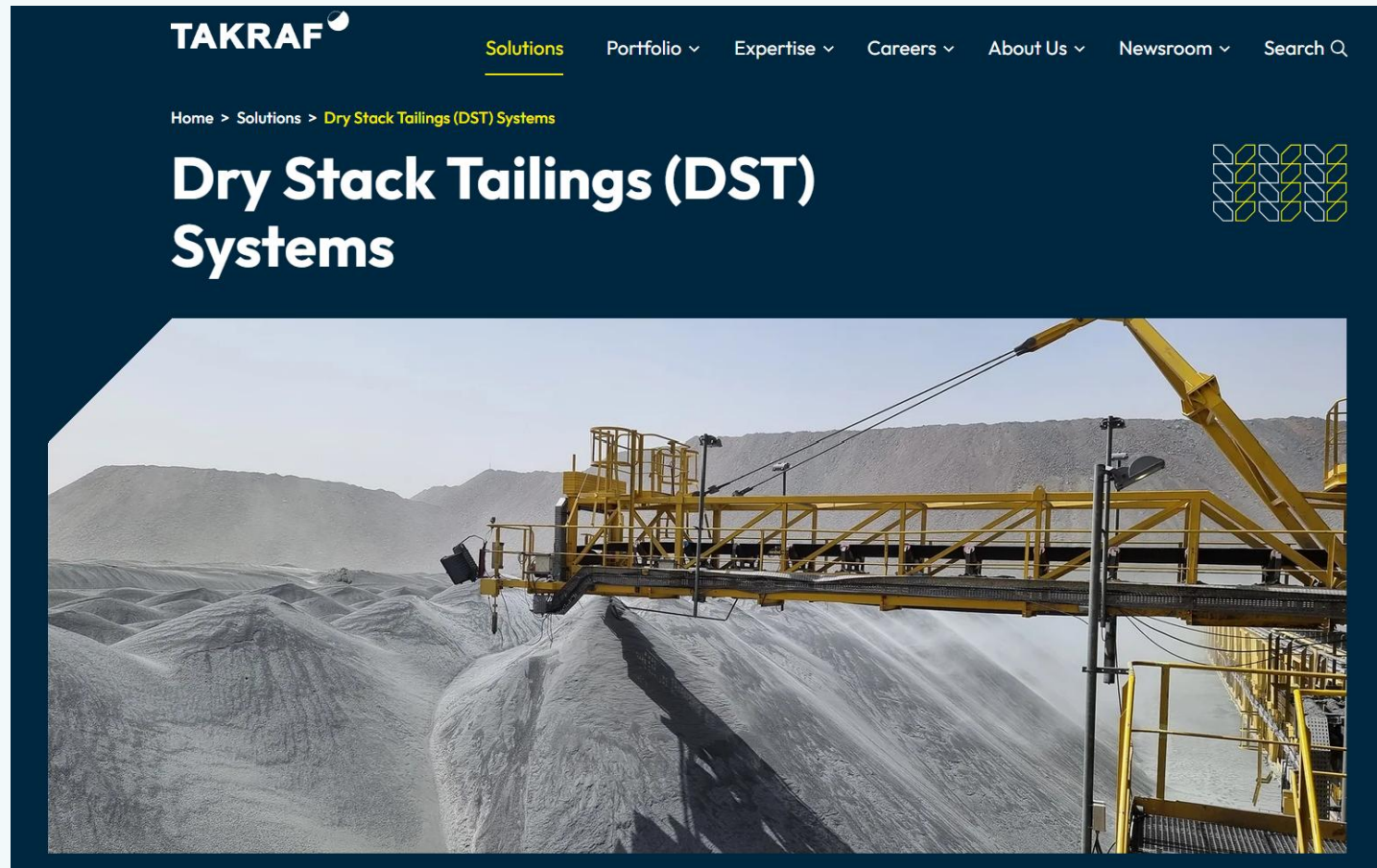

Transport
Fensfeltet
mineralpark

Transport 4: Transport inne i mineralparken, fra anlegg til deponi og tilbake

Faksimile fra en leverandør av transportbånd (TAKRAF), som viser et system for transport av tørre masser ut i deponiet.

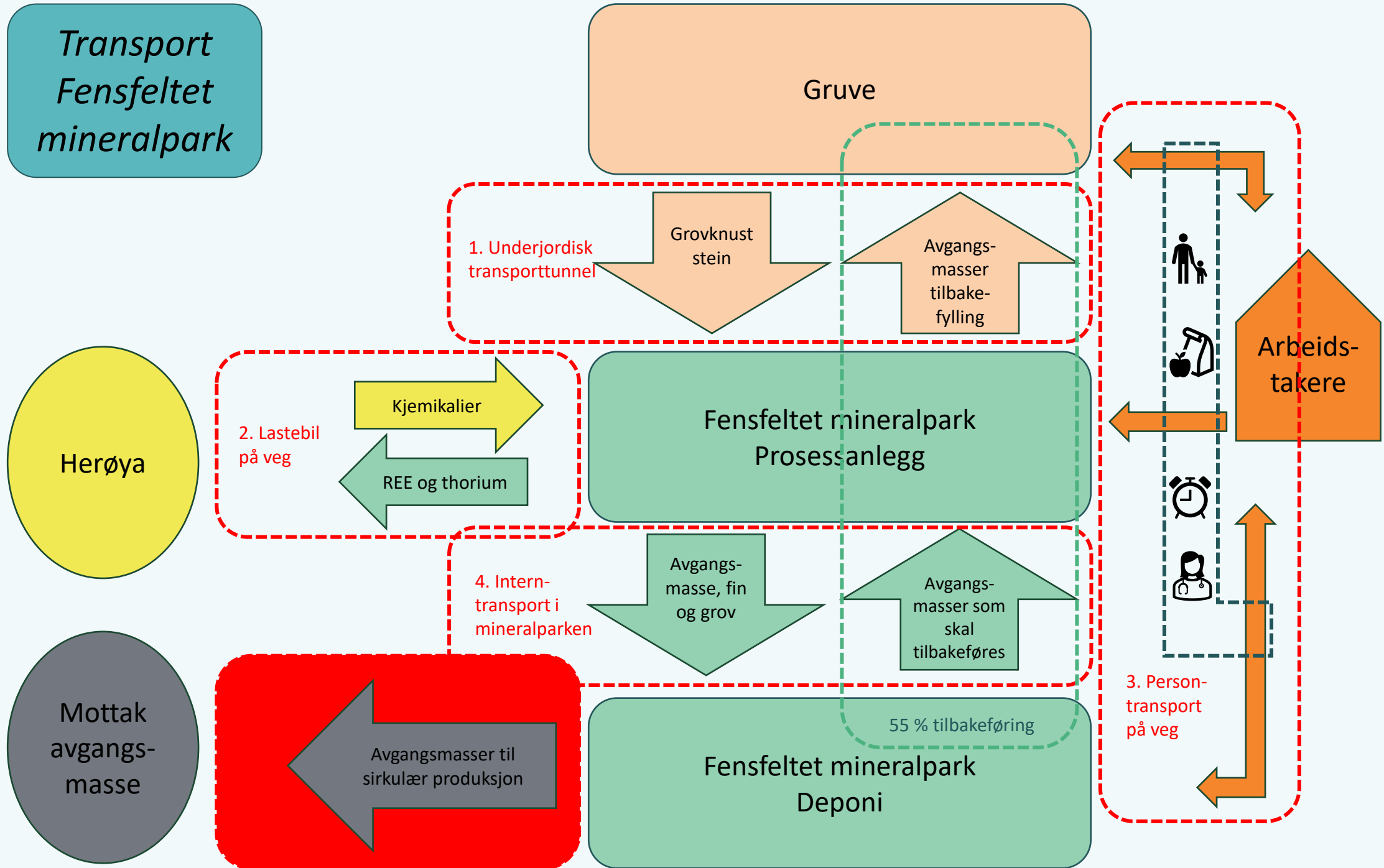
Energibehovet ved å frakte vil være større når deponiet ligger over prosessanlegget (må frakte i oppoverbakke, krever mer energi).

Som for transporttunnelen vil driftskostnadene avhenge av løftehøyde.

Bærevann ligger under anlegget, mulige deponiområder i Nuke ligger over.

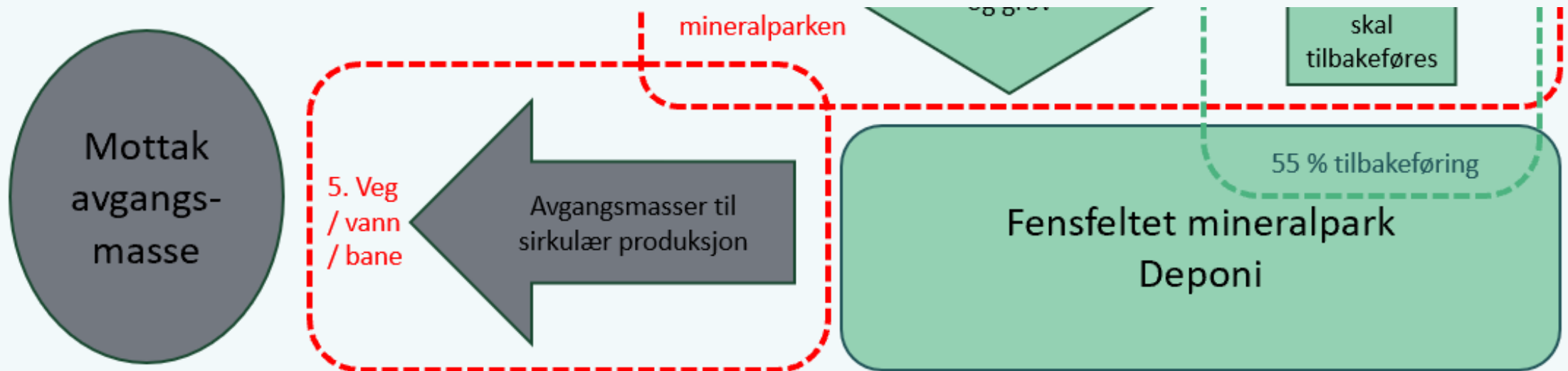
Transport
Fensfeltet
mineralpark

Transport 5: Transport av avgangsmasser hvis disse kan brukes til noe i framtida

- Dette vet vi foreløpig lite om.
- Krever mange års forskning og utvikling for å finne et godt produkt som kan selges.
- Hvis det skal monne, må det ut i store mengder.
- Bane er dyrt, men tar store mengder.
- Avstand Nuke – jernbane: 3 – 4 km
- Avstand Bærevann – jernbane: 10 – 11 km

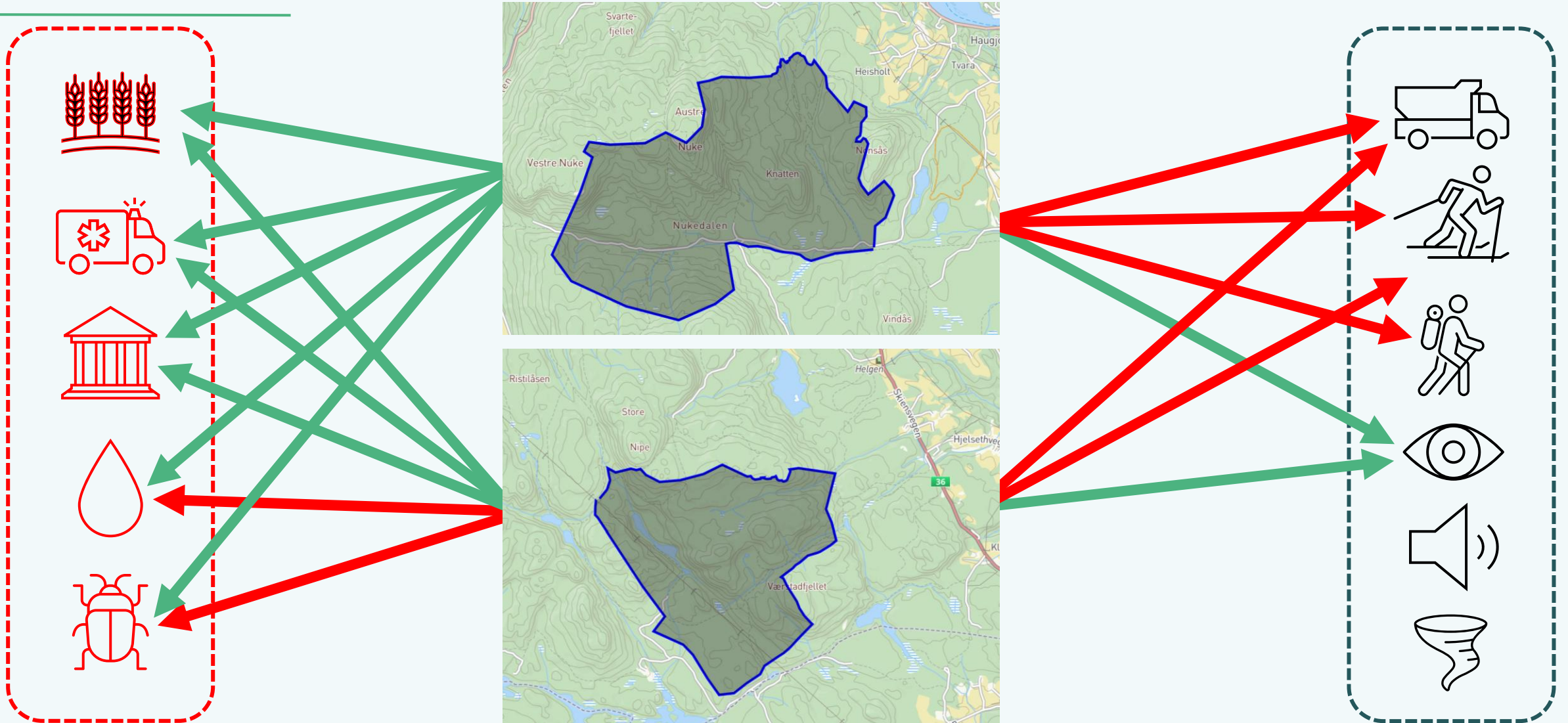
Kommunedirektørens vurdering - transport

- Sammenstillingen viser transportbelastninger ved full produksjon.
- Transporten vil bestå av flere ulike transporttyper, som får ulike konsekvenser.
- Transporttunnel fra gruve til mineralpark vil ikke merkes på overflaten, men har stor betydning for prosjektets økonomiske konsekvens for selskapene.
- Næringstransport på veg vil bestå av tungtransport mellom mineralparken og Herøya.
- Avstanden til Herøya påvirker prosjektets lønnsomhet for selskapene.
- Økningen i tungtransport vil bli en stor belastning for Grenland. Plassering av mineralparken i Nuke vil også føre til stor belastning i Nome.
- Trafikk kan bli endret etter hvert som mineralparken utvikles og det etableres flere næringer i Nome i forbindelse med Fensfeltet.
- Gruvedrift kan dermed utløse behov for ny eller oppgradert veg mellom Nome og Grenland.
- Kommunedirektøren mener at det må finnes gode transportløsninger regionalt.

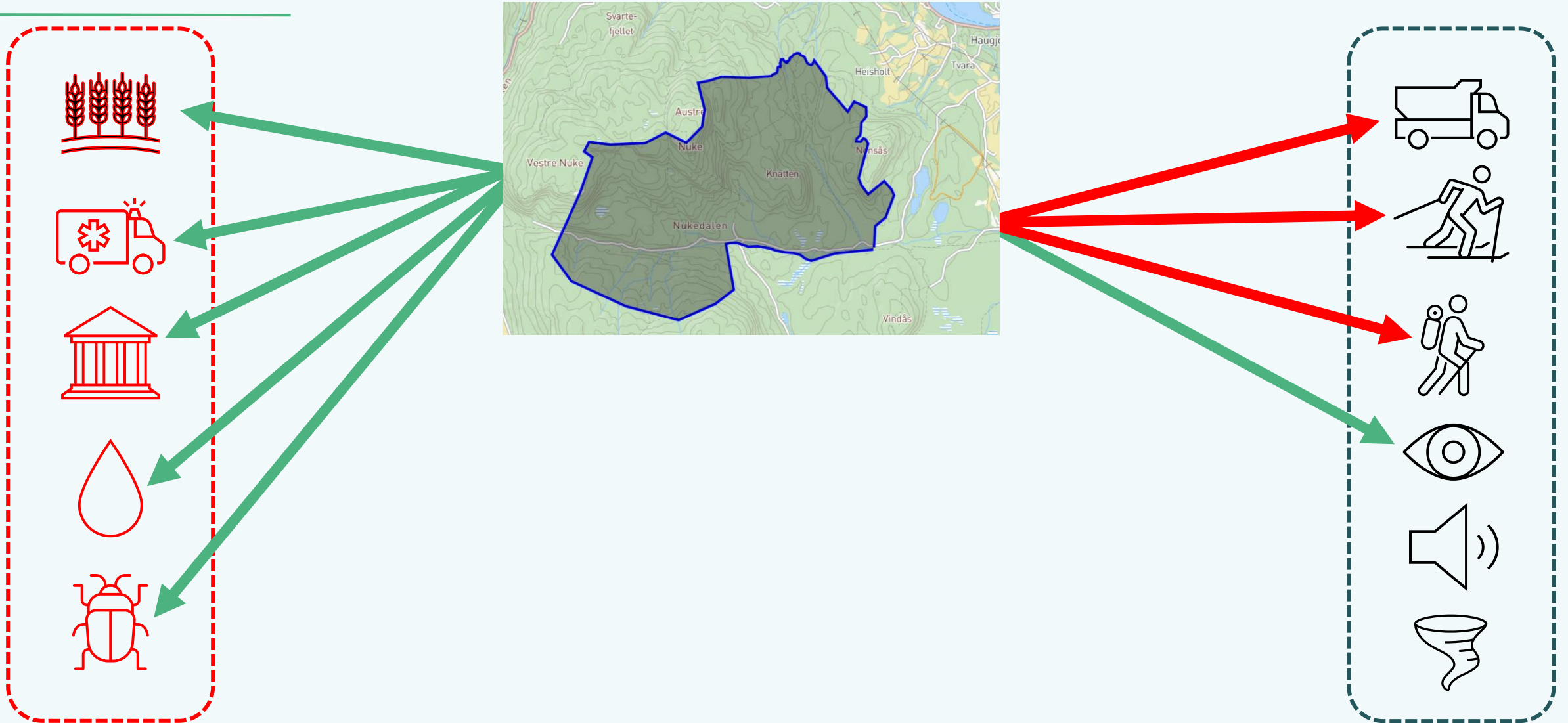

Samfunnsinteresser

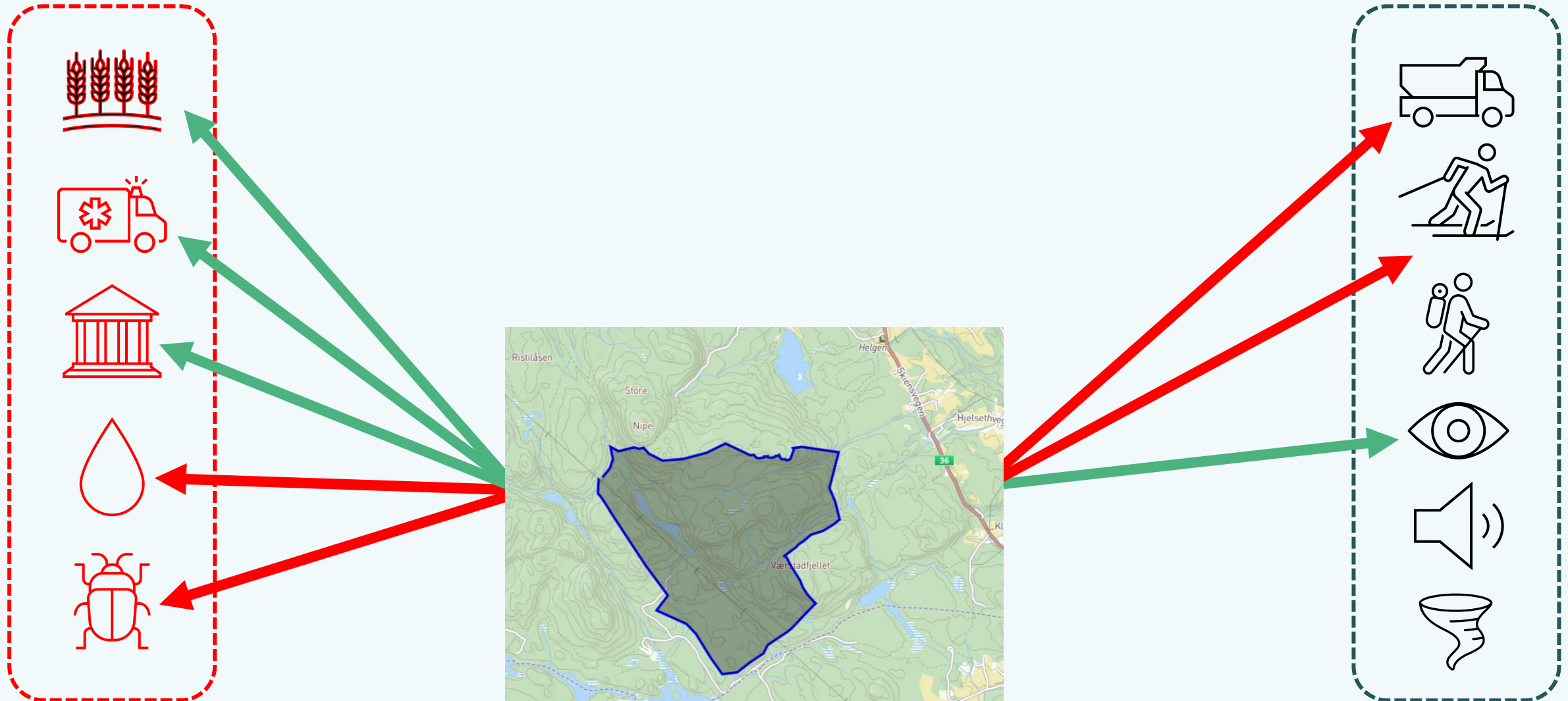

Samfunnsinteresser Nuke

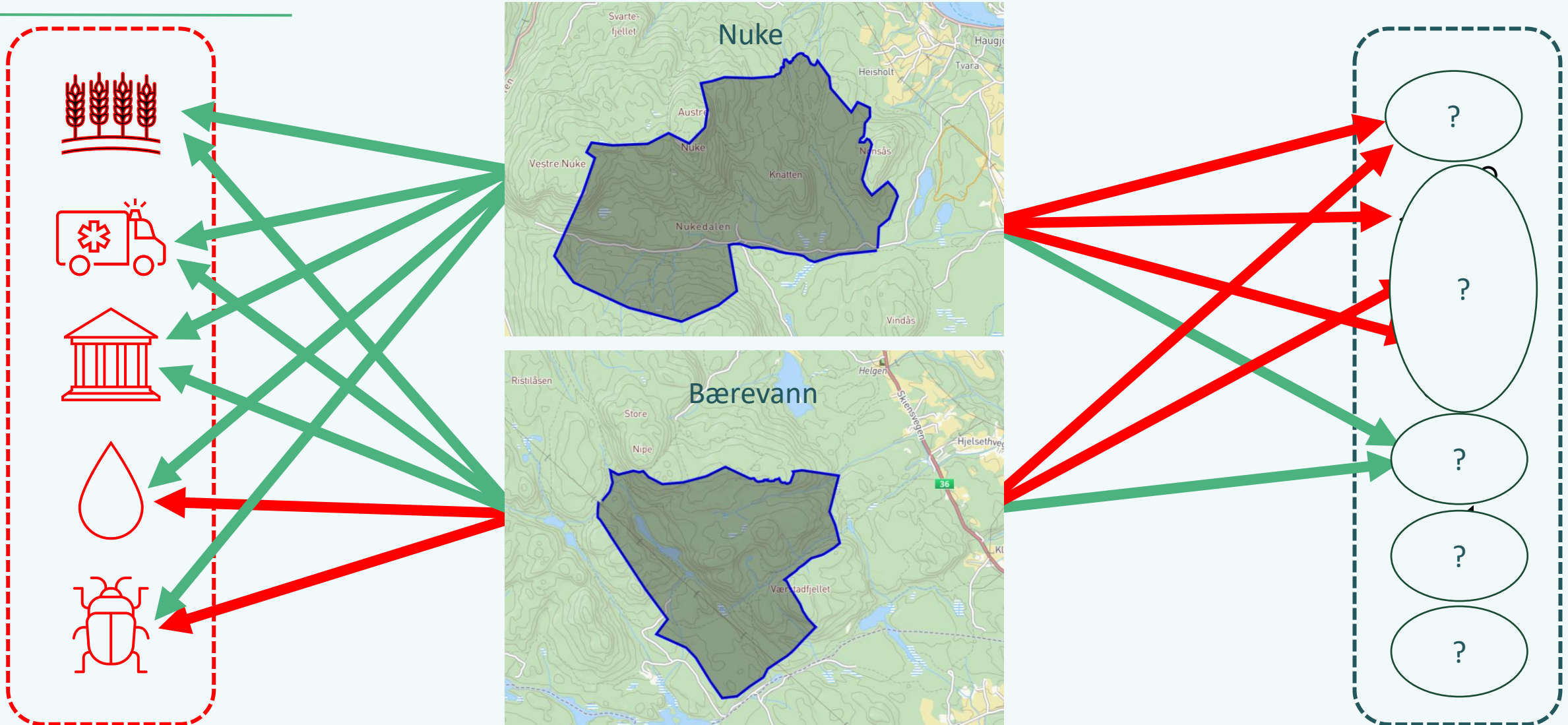

Samfunnsinteresser Bærevann

Samfunnsinteresser, hva må løses?

Kommunedirektørens vurdering - samfunnsinteresser

- Samfunnsinteresser av nasjonal og regional verdi blir best ivaretatt ved å plassere Fensfeltet mineralpark i Nuke.
- Samfunnsinteresser av særlig lokal verdi blir best ivaretatt ved en lokalisering i Bærevann.
- Samfunnsinteresser av særlig lokal verdi må uansett avklares, uavhengig av areal.
- Dette er kommunens oppgave, i samarbeid med alle interessenter.

Mineralindustriell attraktivitet

Sammenstilling av undersøkte tema for alternative plasseringer av Fensfeltet mineralpark			
Mineralindustriell attraktivitet	Nuke, plassering A	Bærevann	Utenfor Nome (felles)
1. Investeringskostnad transporttunnel Saga (mill NOK):	950	570	Felles tunnel til Google-tomta: 2280 mill NOK. Frier Vest: 5700 mill NOK.
1. Investeringskostnad transporttunnel REN (mill NOK):	760	760	
2. Årlige driftskostnader for transporttunnel (kun energikostnader, beregnet på løftehøyde) Saga (mill NOK/år):	1 102	1 384	Felles tunnel til Google-tomta: 2322 mill NOK. Frier Vest: 1847 mill NOK.
2. Årlige driftskostnader for transporttunnel (kun energikostnader, beregnet på løftehøyde) REN (mill NOK/år):	1 378	1 730	
3. Årlige kostnader næringstransport til og fra Herøya Saga (mill NOK/år):	184	123	Er ikke vurdert.
3. Årlige kostnader næringstransport til og fra Herøya, REN (mill NOK/år):	134	90	Er ikke vurdert.
4. Overordnet vurdering av internttransport i mineralparken:	Oppoverbakke for alle masser. Nedover for 55 % av fine avgangsmasser i retur til gruve.	Nedoverbakke for alle masser. Oppover for 55 % av fine avgangsmasser i retur til gruve.	Er ikke vurdert.
5. Frakt av avgangsmasser til sirkulær produksjon:	Tilgang til bane innen 3 - 4 km fra deponi.	Tilgang til bane ca 10 km fra deponi.	Er ikke vurdert.
Tilgang til energi (ukjent om tilgangen dekker behovet):	4 km til transmisjonsnett Holen – Rød, 420 kV. 1-2 km til regionalnett Vrangfoss – Bolvik, 132 kV.	3 km til transmisjonsnett Holen – Rød, 420 kV. 0 km til regionalnett Vrangfoss – Bolvik, 132 kV.	Er ikke vurdert.
Muligheter for utvidelser:	I vestgående retning.	I sørgående retning Herrevassdraget.	Er ikke vurdert.

Kommunedirektørens vurdering – mineralindustriell attraktivitet

- Selskapene har bekreftet at begge alternativ er realistiske og reelle.
- Det er billigst å transportere massene opp fra gruva til Nuke, men Nuke er totalt sett dyrest, fordi:
 - Det er dyrest å etablere transporttunnel til Nuke.
 - Det er dyrest å transportere nødvendige kjemikalier og stoff som behøves i produksjonen fra Herøya til Nuke.
 - Det er dyrest å frakte REE og thorium fra Nuke til Herøya.
 - Det er dyrest å transportere avgangsmassene internt i Nuke.
- Bærevann er billigst, og mer mineralindustriell attraktiv enn Nuke

Prosess og saksbehandling

Nuke

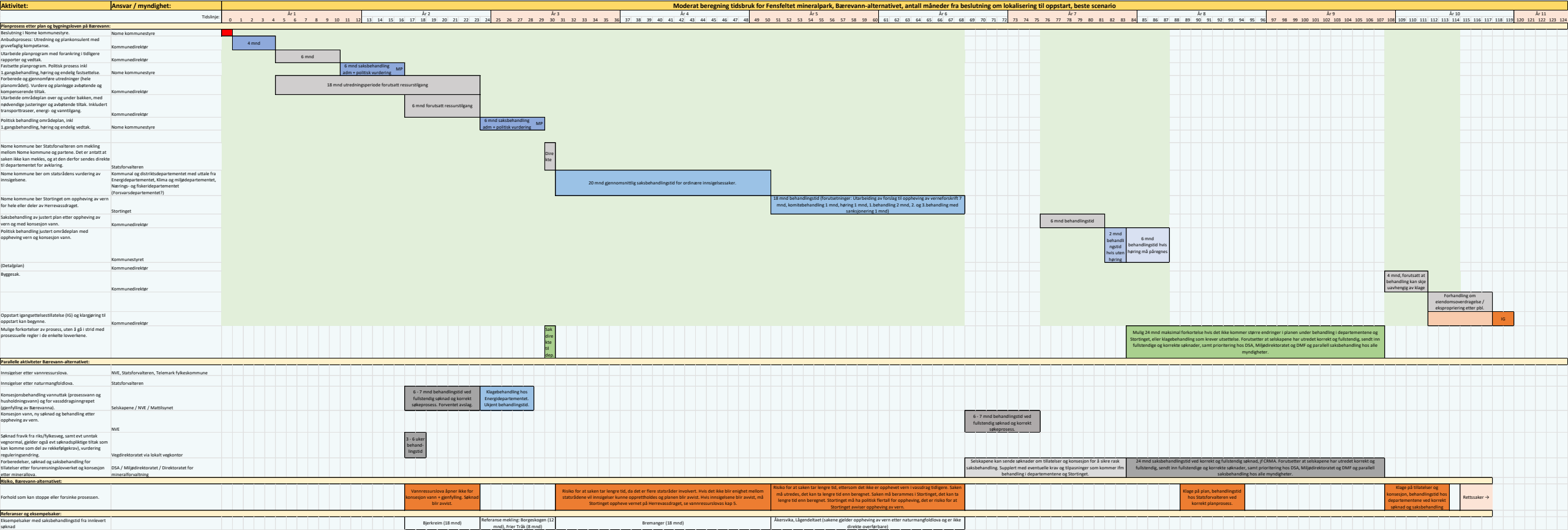
- Plan etter plan og bygningsloven: 2,5 år
- Søknader om tillatelser og konsesjon: 24 måneder fra innsendt søknad
- Etterarbeid fram mot byggestart: 4 – 10 måneder
- Total tidsbruk: 5 – 6 år
- Kan gjøres hurtigere hvis søknader sendes parallelt med planarbeidet (kan teoretisk spare 24 mnd).
- Risiko:
 - Klage på plan
 - Klage på tillatelser og konsesjon
- Ressursbruk: Kommunen må håndtere planarbeid og etterarbeid.

Bærevann

- Plan etter plan og bygningsloven: 2,5 år
- Innsigelser, mekling og evt oppheving av innsigelser: 20 måneder
- Oppheving av vern i Stortinget: 18 måneder
- Søknader om tillatelser og konsesjon: 24 måneder fra innsendt søknad
- Etterarbeid fram mot byggestart: 4 – 10 måneder
- Total tidsbruk: 10 – 11 år
- Kan gjøres hurtigere hvis saken sendes til Statsråd uten mekling (sparer ca 4 – 8 mnd).
- Risiko:
 - Klage på plan
 - Innsigelser blir ikke opphevet
 - Vern blir ikke opphevet
 - Klage på tillatelser og konsesjon
 - Rettssaker
- Ressursbruk: Kommunen må håndtere planarbeid, mekling, innsigelser, oppheving av vern og etterarbeid.

Aktivitet:	Ansvar / myndighet:	Moderat beregning tidsbruk for Fensfeltet mineralpark, Nuke-alternativet, antall måneder fra beslutning om lokalisering til oppstart, beste scenario																																																																																		
	Tidslinje:	År 1												År 2												År 3												År 4												År 5												År 6																						
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72										
Planprosess etter plan og bygningsloven:																																																																																				
Beslutning i Nome kommunestyre.	Nome kommunestyre																																																																																			
Anbudsprosess: Utdredning og plankonsulent med gruvefaglig kompetanse.	Kommunedirektør		4 mnd																																																																																	
Utarbeide planprogram med forankring i tidligere rapporter og vedtak.	Kommunedirektør		6 mnd																																																																																	
Fastsette planprogram. Politisk prosess inkl 1.gangsbehandling, høring og endelig fastsettelse.	Nome kommunestyre													6 mnd saksbehandling adm + politisk vurdering				MP																																																																		
Forberede og gjennomføre utredninger (hele planområdet). Vurdere og planlegge avbøtende og kompenserende tiltak.	Kommunedirektør													18 mnd utredningsperiode forutsatt ressurstilgang																																																																						
Utarbeide områdeplan over og under bakken, med nødvendige justeringer og avbøtende tiltak. Inkludert transportraseer, energi- og vanntilgang.	Kommunedirektør																			6 mnd forutsatt ressurstilgang																																																																
Politisk behandling områdeplan, inkl 1.gangsbehandling, høring og endelig vedtak. (Detaljplan)	Nome kommunestyre Kommunedirektør																									6 mnd saksbehandling adm + politisk vurdering				MP																																																						
Byggesak.	Kommunedirektør																																																							4 mnd, forutsatt at behandling kan skje uavhengig av klage																												
																																																																	Overtakelse eiendommer, kjøp eller ekspropriasjon etter pbl																			
Oppstart igangsettelsestillatelse (IG) og klargjøring til oppstart kan begynne.	Kommunedirektør																																			IG																																																
Parallele aktiviteter:																																																																																				
Eventuelle innsigelser, forventes løst i planprosess.	Ukjent													Varsel ifm høring																																																																						
Konsesjon vannuttak. Vurdering av konsesjonspplikt/søknad om konsesjon. Prosessvann og husholdningsvann (drikkevann).	Selskapene / NVE / Mattilsynet																			6 - 7 mnd behandlingstid ved fullstendig søknad og korrekt søkeprosess																																																																
Søknad fravik fra riks/fylkesveg, samt evt unntak vegnormal, gjelder også evt søknadsppliktige tiltak som kan komme som del av rekkefølgekrav), vurdering reguleringsendring.	Vegdirektoratet via lokalt vegkontor																			3 - 6 uker behandlins gstid																																																																
Forberedelser, søknad og saksbehandling for tillatelser etter forurensningsloverket og konsesjon etter minerallova.	DSA / Miljødirektoratet / Direktoratet for mineralforvaltning													Selskapene kan sende søknader om tillatelser og konsesjon for å sikre rask saksbehandling.													24 mnd saksbehandlingstid ved korrekt og fullstendig søknad, jf CRMA. Forutsetter at selskapene har utredet korrekt og fullstendig, sendt inn fullstendige og korrekte søknader, samt prioritering hos DSA, Miljødirektoratet og DMF og parallell saksbehandling hos alle myndigheter.																																																									
Risiko:																																																																																				
Forhold som kan stoppe eller forsinke prosessen.																																Klage på plan, behandlingstid hos Statsforvalteren ved korrekt planprosess				Klage på tillatelser og konsesjon, behandlingstid hos departementene ved korrekt søknad og saksbehandling																																																

Oppsummering

- Saken handler om arealvalg for Fensfeltet mineralpark.
- Samfunnsutviklingsutvalget sendte to alternativ på høring, Nuke/Vindsås og Bærevann.
- Høringen og den etterfølgende prosessen har vist at det er stor motstand mot begge alternativ, men også positive holdninger.
- Kommunen har justert grensene for begge alternativ med hensikt å unngå de mest negative konsekvensene. Dette er gjort i dialog med overordna myndigheter og selskapene.
- Dialogen med «innbyggerpanelet» viste at det er stor motstand mot begge alternativer og at det ikke var vilje til å gi innspill på de justerte alternativene.

Oppsummering

- Fensfeltet er kompleks og kan gi store virkninger for Nome i uoverskuelig framtid.
- Nome kommune skal møte mange ulike forventninger og håndtere mange ulike interesser i forbindelse med Fensfeltet.
- En sentral aktivitet i prosessen har vært å etablere to sammenlignbare alternativer, som er reelle og realistiske.
- Høringen har pekt på en rekke tema som saksbehandlingen har svart ut for hvert alternativ.
- Saken er vurdert i forhold til lov, nasjonale føringer, kommunestyrets tidligere vedtak, innspill fra høringsinstanser og ønsker fra innbyggere, selskaper og interesseorganisasjoner.

Grunneiere og frivillig vern

- I Nuke er det 13 hjemmelshavere som til sammen eier 29 eiendommer. En av disse eiendommene dekker ca halvparten av det avgrensede området. På denne er det tre hjemmelshavere som deler eiendomsretten.
- I Bærevann er det 24 hjemmelshavere som til sammen eier 45 eiendommer.
- Eventuelle eiendomsoverdragelser må avklares med disse grunneierne. Grunneiere ble invitert til møte med kommunens juridiske konsulenter og er blitt oppfordret til å gå sammen for å sikre sine rettigheter i videre prosess.
- I Bærevann har alle unntatt en av grunneierne varslet at de vil søke om frivillig vern av sine eiendommer
- Kommunen har ingen rolle i prosessen med frivillig vern.
- Myndighetene ikke vil saksbehandle en søknad om frivillig vern i områder hvor det er uavklarte arealsaker.
- Den varslede verneprosessen i Bærevann får ikke betydning for kommunens videre prosess.

Lokale samfunnsinteresser

Nuke påvirker:

- Ca 3,5 km skogsbilveg i Nukedalen.
- Knatten.
- Sørvestre delen av Nunsås.
- Ca 1 km skiløype (nordligste del av skiløypa rundt Vindsås).
- Austre og Vestre Nuke.

Bærevann påvirker:

- Ca 4,6 km merket tursti til Tjuvskuta.
- Ca 3 km tursti til Bærevann fra Vibeto (nedre/mellom).
- Ca 3 km skiløype i sløyfe fra Nedre Stavsjø (del av et lengre løypenett i Nome og Skien kommuner).
- Registrert viktig friluftsområde i Skien kommune (ikke registrert i Nome).

Lokale samfunnsinteresser

- Høringen viser at lokale samfunnsinteresser inkluderer friluftsliv, nærmiljø, støy, støv, innsyn, trafikk.
- Simulering av siktlinjer for de nye plankonseptene viser at ingen av alternativene vil bli særlig synlig fra boligområder
- Dette er ikke detaljprosjektert, så vi kan ikke si med sikkerhet hvor synlig industriarealene blir.
- Avbøtende tiltak kan være å beholde landskaps og vegetasjonsskjermer i ytterkant av mineralparken.
- Støvflukt, støy og innsyn kan avbøtes ved detaljplanlegging og revegetering av deponi, både grovmassedeponi og tørt finmassedeponi. På sikt vil deponiene formes og gro igjen, og bli til en del av landskapet rundt.
- Spesielt om friluftsliv:
- Nome har ikke registrert friluftsområder.
- Det kan derfor ikke påvises konflikter med viktige friluftsområder uten mer utredning.
- Friluftsområdene har verdi for lokalbefolkningen.
- Noen av de mulige konfliktene kan løses ved tiltak som for eksempel flytting av skiløyper, gapahuker eller turstier og beholde vegetasjoner som skjerming.
- Videre planlegging må ta vare på de verdiene som er viktig for Nomes innbyggere.

Nasjonale samfunnsinteresser

- Overordna myndigheter har vært tett på prosessen:
 - Planressursgruppa.
 - Høring.
- I Bærevann er det forvarslet innsigelser på to forhold.
- Konflikt med naturverdier av til dels internasjonal karakter.
- Konflikt med vassdragsvern, ettersom vannet er en del av Herrevassdraget verna vassdrag.
- Innsigelsene på vassdragsvernet kan ikke løses i mekling.
- Planressursgruppa har gitt tilbakemelding om at selv om det er verdier i Nuke, vil Bærevann være verre. Overordna myndigheter er innstilt på at konflikter i Nuke skal kunne løses.

Hurtigspor og rask saksbehandling

- Planprosessene for Nuke og Bærevann er svært ulike, både i form av ressursbruk, tidsperspektiv og risiko.
- Kravet om hurtigspor og rask saksbehandling gir en viktig føring for saken.
- Forventet tidsperspektiv for saksbehandling fra planoppstart til byggestart er 5-6 år i Nuke-alternativet.
- I Bærevann forventes minst 10-11 år for saksbehandling fra planoppstart til mulig byggestart.
- Nuke vil være en stor arealregulering for Nome kommune, men prosessen er kjent og har relativ liten risiko.
- Dette alternativet oppfyller føringen som er satt i Norges mineralstrategi.

Prosess

- Fensfeltet så langt framstår som en positiv mulighet, og at Nome har en ressurs man som innbygger kan være stolt av.
- Kommunedirektøren ønsker å bygge en positiv holdning til utnyttelsen av denne naturressursen.
- Kommunens omdømme vil være svært viktig for tilflytting og positive ringvirkninger ved etablering av gruve.
- Erfaringer fra Nussir, Engebø, Syd-Varanger og Hetlandsheia i Eigersund viser at manglende aksept fra internasjonale miljø og naturorganisasjoner kan bli svært krevende for prosjektene og kommunene.
- Høringsuttalelsene viser at det kan forventes sterk nasjonal motstand mot Bærevann.
- I Bærevann er funnet verdier av internasjonal betydning, blant annet arter som Norge har et særlig ansvar for å bevare og forvalte.
- Motstanden kan derfor også bli internasjonal.
- Dette gir stor risiko for manglende sosial aksept for å starte gruvedrift i et område med internasjonale naturverdier, som i Bærevann.

Risiko og muligheter for forsinkelser

- Kommunen er planmyndighet og alle formelle prosesser håndteres av kommunen.
- Det innebærer at Nome kommune må håndtere innsigelsene, mekle med overordna myndigheter og be Kommunal- og distriktsdepartementet om å oppheve innsigelsene.
- Departementet må innhente synspunkt fra alle berørte departement, noe som utgjør en risiko for tidsbruk og stans.
- For at det skal bli mulig å planlegge mineralpark og deponi i Bærevann må vernet oppheves av Stortinget, slik det er fastsatt i vannressurslovas § 32. Det er kommunen som må be Stortinget om å oppheve vernet.
- Oppheving av verna vassdrag er ikke gjennomført tidligere i Norge. Saken må saksbehandles og høres, og det må bli flertall i Stortinget før vernet kan oppheves. Dette utgjør også risiko for tidsbruk og stans av planen.
- Samlet gir dette svært stor risiko for forsinkelser eller stans i flere av fasene.
- På grunn av tidsperspektivet i denne prosessen er kommunedirektørens vurdering at alternativ Bærevann ikke svarer på føringene som er gitt i Norges mineralstrategi om hurtigspor.

Muligheter for Nome kommune

- Nome bør lære av den svært krevende situasjonen som har oppstått i Sunnfjord kommune rundt rettsaker og prosesser ved Engebø gruveprosjekt, samt i Nussir og Syd-Varanger.
- Nome kommune har mulighet til å etablere gruve på et areal som ikke omfattes av innsigelser, slik vi har sett i andre gruveprosjekt i Norge.
- Beste praksis er en sentral faktor for investeringsviljen i gruvemiljøene.
- Nome kommune har etter kommunedirektørens mening en mulighet til å gå foran med beste praksis, gjennom å velge Nuke, som ikke går på bekostning av internasjonale naturverdier og verna vassdrag.
- Nuke gir et godt utgangspunkt for en bærekraftig og langsiktig utvinning av mineraler som hele verden trenger.
- Ringvirkninger er fortsatt ukjent. Kommunen bør utarbeide og sette i gang et program for lokal verdiskaping som kan gå parallelt med planprosessen. Dette bør gjennomføres på en måte som gjør det mulig å utløse effekter og ringvirkninger tidlig og i langt perspektiv.

Konsekvenser

- Bærevann gir en lang og krevende prosess med høy risiko over 10 år som vil bli svært kostnadsdrivende både for selskapene og kommunen.
- Det er krevende å sikre tilflytting av kompetent arbeidskraft.
- For å sikre kompetanse, som gruveindustrien har behov for, er ikke Nome tjent med negativ publisitet rundt gruveetableringen.
- Bærevann vil kunne gi negativ publisitet på en nasjonal og internasjonal skala.
- På den andre siden vil Nuke bli svært krevende for Nomes befolkning og lokaldemokratiet.
- Kommunens innbyggere må kompenseres for den ulempen som det vil medføre å gi fra seg de verdiene som går tapt ved etablering av gruvedrift.
- Staten bør ha en viktig rolle i dette.
- Parallelt med den videre planprosessen bør det derfor jobbes aktivt opp mot nasjonale politikere for å få på plass en ordning som innebærer at lokalsamfunnet sitter igjen med en rettmessig del av verdiskapingen som kompensasjon for å stille store naturverdier til disposisjon for storsamfunnet.

Oppsummering

- Nome kommune har mulighet til å etablere gruve på et areal som ikke omfattes av innsigelser, slik vi har sett i andre gruveprosjekt i Norge.
- Nuke gir et godt utgangspunkt for en bærekraftig og langsiktig utvinning av mineraler som hele verden trenger.
- Kommunens innbyggere må kompenseres for den ulempen som det vil medføre å gi fra seg de verdiene som går tapt ved etablering av gruvedrift.
- Nuke er dyrere for selskapene enn Bærevann fordi det ligger nærmere Herøya, og selskapene regner Bærevann som mer mineralindustrielt attraktivt.
- En planprosess på Bærevann vil bli svært langvarig, risikofylt og dyr for selskapene og kommunen. Av hensyn til ressursbruken bør kommunen gi fra seg styringen og be om statlig plan hvis Bærevann velges.

Kommunedirektørens vurdering av areal 1 – 2

- Kommunedirektøren vurderer at arealbehovet for selskapene til industriformål er tilnærmet likt i begge alternativ.
- På grunn av topografien vil det bli behov for mer areal til deponi i Nuke enn i Bærevann. Ettersom deponiet skal planlegges som tørrdeponi vil det være mulig å revegetere fortløpende, og kommunedirektørens vurdering er derfor at behovet for mer areal i Nuke ikke har avgjørende betydning.
- Det er mer tilgjengelig areal i Nuke for framtidige utvidelser, og det er mulig å koble til annen næringstransport via Dagsrud – Kaste. Dette gjør Nuke tilgjengelig for annen næring.
- Topografien og ulike verneområder hindrer tilsvarende utvikling i Bærevann, men det er mulig å etablere mer næring i Ytre Helgen, forutsatt at infrastrukturutfordringene der blir løst.
- Kommunen har ikke tilgjengelige ressurser til å løse infrastruktur alene, men det er mulig å løse gjennom utbyggingsavtaler med næringslivet.

Kommunedirektørens vurdering av areal 2 – 2

- Arealbehovet vil også variere sterkt med driftsfasene, og deponiet kan revegeteres, slik at store deler av arealet vil bli tilbakeført til natur over tid.
- Det er derfor industriarealet som er sentralt for arealavtrykket.
- Behovet for industriareal er likt for begge alternativ.
- Total arealbruk er heller ikke avgjørende forskjellig for de ulike alternativene.
- For å følge målene i Norges mineralstrategi bør det også være plass til annen næring i mineralparken, og planlegges for å sikre best mulig arealutnyttelse.
- De grove massene kan også benyttes til å forme topografien etter ønske.
- Kommunen bør planlegge for muligheter til utvidelse av industriarealet dersom det blir behov for det, for eksempel ved å ta i bruk planerte grove masser som likevel skal deponeres.

Kommunedirektørens vurdering av deponiløsning 1 – 2

- Kommunen har blitt enige med selskapene om at det skal stilles krav til tørre deponi
- Tørre deponi er i tråd med føringer i minerallova og mål i nasjonal mineralstrategi om bærekraftig gruvedrift og beste tilgjengelige teknologi.
- Kravet vil få ulike konsekvenser for de to alternativene.
- I begge alternativene kan tørre deponi revegeteres og tilbakeføres til natur fortløpende.
- Etter kommunedirektørens syn er dette den mest fordelaktige løsningen for lokalsamfunnet.
- Kommunen kan bruke reguleringsplanen som et virkemiddel for å sikre gode løsninger slik at man unngår støvproblemer.

Kommunedirektørens vurdering av deponiløsning 2 – 2

- Deponiløsning i Nuke kan antagelig etableres uten damvegg, som fører til at deponiet ikke er overvåkningspliktig etter damsikkerhetsforskriften.
- På grunn av topografien vil det antagelig bli behov for mer areal til deponi i Nuke enn i Bærevann.
- Siden det vil bli mulig å revegetere fortløpende vurderer kommunedirektørens at behovet for mer areal i Nuke ikke har avgjørende betydning.
- Deponi i Bærevann må antagelig etableres med damvegg på grunn av topografien.
- Her vil deponiet ta mindre plass og dessuten etableres lavere i terrenget enn prosessanlegget.
- Det gjør internt transporten rimeligere, fordi massene stort sett skal fraktes i nedoverbakke.
- Kommunedirektørens vurdering er at dette bidrar positivt til mineralselskapenes totale økonomiske konsekvens.
- Deponiløsningen i Bærevann vil være billigere for selskapene enn deponiløsningen på Nuke, og mer mineralindustrielt attraktivt.

Kommunedirektørens vurdering av transport 1 – 2

- Transporten i forbindelse med en mineralpark vil bestå av flere ulike transporttyper, som får ulike konsekvenser.
- Transporttunnel fra gruve til mineralpark vil ikke merkes på overflaten, men har stor betydning for prosjektets økonomiske konsekvenser, særlig for selskapene.
- Næringstransport på veg vil bestå av tungtransport mellom mineralparken og Herøya.
- Avstanden til Herøya vil påvirke prosjektets økonomiske lønnsomhet for selskapene.
- Økningen i tungtransport vil bli en stor belastning for Grenland.
- Plassering av mineralparken i Nuke vil også føre til stor belastning i Nome, hvis det ikke gjøres grep med vegtrasé.

Kommunedirektørens vurdering av transport 2 – 2

- Kommunedirektøren presiserer at det som er lagt fram i sammenstillingen viser transportbelastninger ved full produksjon.
- Kommunedirektøren utelukker ikke at også disse kan bli endret etter hvert som mineralparken utvikles og det etableres flere næringer i Nome i forbindelse med Fensfeltet.
- Gruvedrift kan dermed utløse behov for ny eller oppgradert veg mellom Nome og Grenland.
- Kommunedirektøren mener at det må finnes gode transportløsninger i et regionalt perspektiv.
- Det må legges betydelige ressurser inn i å finne gode løsninger i samarbeid med interessentene.

Kommunedirektørens vurdering av alternativer i og utenfor Nome

- Kommunedirektøren viser til at det er kommet flere høringsinnspill om at kommunen må undersøke andre områder.
- Det er ikke kommet forslag til slike områder, heller ikke innenfor kommunen.
- Kommunedirektøren viser derfor til den arealprosessen som ble startet i forbindelse med sak 17/22, og som ble avgjort i sak 34/24.
- Selskapene har lagt fram Bærevann som prioritert område.
- Kommunedirektøren viser til at dette området møter motstand i høringsinnspillene. Det er kommet to forvarsler på innsigelser, på to forhold. Det ene forholdet krever endring av nasjonal forskrift.
- Kommunedirektørens vurdering er at det er gjennomført en prosess som har ført fram til at kommunen har funnet et reelt og realistisk alternativ uten varslede innsigelser, i Nuke.
- Det er ingen som har myndighet til å be kommunen om å vurdere areal utenfor Nome.
- Kommunedirektøren har derfor ikke vurdert alternativet «utenfor Nome».
- Kommunedirektøren viser til sammenstillingen for mer informasjon.

Kommunedirektørens vurdering av mineralindustriell attraktivitet

- Kommunedirektørens vurdering er at mineralindustriell attraktivitet i stor grad handler om økonomiske konsekvenser for selskapene.
- Kommunen har innhentet grunnlagstall fra begge selskap, og gjort en grov vurdering av kostnadene ved å drifte de to alternativene i Nome. Begge selskapene inngår i beregningen. Denne viser at:
 - Det er dyrest å etablere transporttunnel til Nuke.
 - Det er billigst å transportere massene opp fra gruva til Nuke.
 - Det er dyrest å transportere nødvendige kjemikalier og stoff som behøves i produksjonen fra Herøya til Nuke, og likeså dyrest å frakte REE og thorium fra Nuke til Herøya.
 - Det er dyrest å transportere avgangsmassene internt i Nuke.
- Kommunedirektørens vurdering er at Bærevann er mer mineralindustriell attraktiv enn Nuke.
- Selskapene har bekreftet at begge alternativ er realistiske og reelle.

Kommunedirektørens vurdering av planprosessen, varslede innsigelser, «hurtigspor» og risiko i planprosessen

- Planprosessene for Nuke og Bærevann er svært ulike, både i form av ressursbruk, tidsperspektiv og risiko.
- Kommunedirektørens vurdering er at kravet om hurtigspor og rask saksbehandling gir en viktig føring for saken.
- Forventet tidsperspektiv for saksbehandling fra planoppstart til byggestart er 5-6 år i Nuke-alternativet. Nuke vil være en stor arealregulering for Nome kommune, men prosessen er kjent og har relativ liten risiko.
- Kommunedirektørens vurdering er at Nuke oppfyller føringen som er satt i Norges mineralstrategi.
- Konsekvensutredningene så langt har avdekket naturmangfold og naturtyper av internasjonal verdi på Bærevann. En mineralpark her kommer i konflikt med naturverdier av til dels internasjonal karakter. Bærevann kommer også i konflikt med vassdragsvern, ettersom vannet er en del av Herrevassdraget verna vassdrag. I Bærevann er derfor det varslet innsigelser på to forhold. Kommunedirektøren vurderer at Bærevann kommer i konflikt med nasjonale og regionale samfunnsinteresser, og med kommunestyrets vedtak om å velge det arealet med minst mulig negative konsekvenser, - særskilt når det gjelder naturmangfold og vassdragsvern.
- Kommunedirektørens vurdering at alternativ Bærevann ikke oppfyller føringene som er gitt i Norges mineralstrategi.

Kommunedirektørens vurdering av planprosessen

- Kommunedirektøren vurderer at kommunens innbyggere må kompenseres for den ulempen som det vil medføre å gi fra seg de verdiene som går tapt ved etablering av gruvedrift.
- Kommunedirektørens vurdering er at staten har en viktig rolle i dette.
- Parallelt med den videre planprosessen bør det derfor jobbes aktivt opp mot nasjonale politikere for å få på plass en ordning som innebærer at lokalsamfunnet sitter igjen med en rettmessig del av verdiskapingen som kompensasjon for å stille store naturverdier til disposisjon for storsamfunnet.

Kommunedirektørens vurdering av kommunestyrets bestilling i sak 34/24

- Kommunestyrets bestilling om mest mulig positive ringvirkninger og minst mulig negative konsekvenser er etter kommunedirektørens vurdering blitt undersøkt så langt det er mulig.
- Kommunedirektørens vurdering er at samfunnsinteresser av nasjonal og regional verdi blir best ivaretatt ved å plassere Fensfeltet mineralpark i Nuke, samtidig som samfunnsinteresser av særlig lokal verdi blir best ivaretatt ved en lokalisering i Bærevann.
- Det er etter kommunedirektørens vurdering uklart om noen av alternativene kan pekes ut som «best mulig» slik kommunestyret har bedt om en redegjørelse for.
- Kommunedirektørens vurdering er at kommunen bør samarbeide med Telemark fylkeskommune og gå bredt til verks for å undersøke muligheter for ringvirkninger, lokal verdiskaping, lokal og regional utvikling og verdikjeder.
- Partnerskapet må også undersøke hvilke kommunale og regionale virkemidler som er tilgjengelige, og som kan utløse ønskede ringvirkninger.
- Det må settes av ressurser til å jobbe med dette temaet i et langsiktig, lokalt og regionalt perspektiv, uavhengig av plassering. Kommunen har på nåværende tidspunkt ikke slike ressurser tilgjengelig.

Kommunedirektørens vurdering av videre framdrift 1 – 2

- Kommunedirektøren vurderer at Kommunal- og distriktsdepartementets anmodning om å utarbeide et planprogram med begge alternativ vil gi svar på en del av de spørsmålene som fortsatt gjenstår.
- Ettersom selskapenefortsatt uttrykker et sterkt ønske om å etablere seg på Bærevann vil kommunen få bedre mulighet til å vurdere alternativene mot hverandre.
- Saga har bedt om at kommunen ikke lukker prosessen ennå.
- En slik løsning vil også hindre tidstap ved at den formelle prosessen videreføres for begge alternativ.
- Dersom utfordringene ved Bærevann fører til at dette alternativet fravikes, vil det være mulig å fortsette med Nuke uten unødig tidsbruk.
- Dersom kommunestyret ikke ønsker å gå videre med to alternativ, men kun ønsker å gå videre med Bærevannalternativet peker kommunedirektøren på at staten ved KDD kan tre inn som planmyndighet.
- Ved slik inntreden unngår Nome kommune å håndtere en plansak som vil kreve store ressurser og som har høy risiko over tid.

Kommunedirektørens vurdering av videre framdrift 2 – 2

- Kommunedirektøren vurderer videre at det er en fordel at alle overordna myndigheter får anledning til å gi formelle høringsuttalelser, slik det blir anledning til når planprosessen gjennomføres formelt.
- I høringen som har vært gjennomført har flere myndigheter ikke gitt formell høring, men vist til at dette vil komme når prosessen trer inn under rammene av plan- og bygningsloven.
- Kommunen kan dermed på ny ta stilling til alternativene når de formelle tilbakemeldingene er gitt.
- Kommunedirektøren mener at kommunestyret bør anmode om at det stilles ressurser til rådighet fra staten, ettersom forventningen om et planprogram med begge områder kommer fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Konklusjon

- Kommunedirektøren har justert grensene og sammenlignet begge alternativene. Sammenligningen viser begge alternativene er reelle og realistiske. Begge innebærer ulike konflikter med samfunnsinteresser på ulike nivå.
- Det er ikke kommet fram andre reelle og realistiske alternativer i Nome i løpet av den prosessen som kommunen har gjennomført i perioden fra 2022 til i dag.
- I Nuke er samfunnsinteressene lokale. Det er store verdier i området, som innbyggerne ønsker å hegne om. Dette må tas på alvor.
- I Bærevann kommer planene i konflikt med nasjonale og dels internasjonale samfunnsinteresser.
- Bærevann svarer best på de kriteriene som selskapene mener utgjør attraktivitet.
- Bærevann koster minst for selskapene:
 - Avstanden til Herøya er kortere.
 - Bærevannet gir mulighet til billigere internttransport av masser fra anlegg til deponi.

Konklusjon

- Varsler om innsigelser på Bærevann vil føre til en uforutsigbar og langvarig planprosess.
- Staten har mål om rask avklaring i mineralsaker, og kommunen har en nøkkelrolle i dette. Som arealmyndighet kan kommunen sette av områder til ulike formål. Det krever en formell planprosess, som på Bærevann altså vil bli svært langvarig, risikofylt og krevende for kommunen.
- Hvis Bærevann blir resultatet av kommunestyrets valg, bør kommunen derfor gi fra seg ansvaret for planarbeidet til staten. En statlig plan vil antagelig ikke gi raskere saksgang på Bærevann, men ressursbruken for kommunen blir redusert.

Hva er en statlig plan?

- Når Staten skal bygge noe brukes «statlig plan». Eksempler er store vegprosjekt, flyplasser, sykehus eller forsvarsanlegg.
- Det er departementet hvor tiltaket «hører hjemme» som ber Kommunal- og distriktsdepartementet om å utarbeide statlig plan.
- Hvis KDD imøtekommer dette, vil de rigge en planorganisering.
- En statlig plan skal følge samme lover og regler som andre planer.
- Staten kan ikke overkjøre viktige samfunnsverdier.
- Tidsbruk i statlig planlegging er ikke forventet kortere enn i kommunal, men ressursbruken ligger i en annen organisasjon.

Eksempler på statlige planer:

- Regjeringskvartalet. Nytt bygg etter terrorangrepet i 2011.
 - KVV 2012 og 2013
 - Oppstart: Juni 2014
 - Ferdig regulert: 10.februar 2017
- E39 Lyngdal Vest – Sandnes. Del av nasjonal transportkorridor 3 Oslo - Kristiansand – Stavanger, inngår i det transeuropeiske transportnettverket (TEN-T).
 - KVV ferdig i 2011.
 - Beslutning om å utarbeide statlig plan: 26. mai 2016
 - Ferdig regulert: 25.juni 2021
- Reguleringsplan for Chemring Nobel (sprengstoffabrikk, Regjeringen har gitt selskapet i oppdrag å produsere høyeksplosiver for Norges forsvar) i Asker kommune.
 - Mulighetsstudie: 2024
 - Beslutning om å starte statlig planlegging: 19.januar 2026
 - For tiden arbeider Forsvarsbygg med planprogram

Tilbakemelding fra Kommunal- og distriktsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet:

- *Lokalisering av industriparken knyttet til Fensfeltet er en viktig beslutning som må bygge på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag.*
- *Alternativvurderinger er blitt et viktig tema ved planlegging av store tiltak.*
- *Det er derfor viktig at relevante og realistiske alternativer blir vurdert i en lokaliseringsprosess, jf. forskrift om konsekvensutredninger.*
- *Nome kommune er planmyndighet og må selv ta stilling til hvilke alternativer det skal utarbeides planforslag for.*
- *Hvis kommunen velger å utarbeide planforslag for et alternativ som regionale myndigheter har varslet innsigelse til, kan prosessen ta lang tid eller stoppe helt opp.*
- *Det er derfor lurt å ta med alternativer som kan vedtas uten innsigelse inn i den formelle planprosessen.*

Hva er et planprogram?

- Saken gjelder en mineralpark, med flere anlegg som er beskrevet i vedlegg I og II i konsekvensutredningsforskriften. Derfor skal det utarbeides planprogram (se KU-forskriftens § 6).
- Planprogram er program som beskriver hvordan planleggingen skal foregå.
- Planprogram skal styrke den innledende fasen av planarbeidet. Det skal legges til rette for en bred og åpen diskusjon om hvilke premisser som skal være styrende for planarbeidet. Å klargjøre behovet for utredninger er en sentral del av arbeidet med planprogrammet (se [Regjeringens veileder](#)).
- Planprogram skal derfor høres offentlig.

Planprogrammets plass i planprosessen

Konklusjon

- For noen av temaene har det ingen betydning hvilket område som velges.
- For andre tema varierer det hvilket av de to områdene som kommer best ut.
- Det er en åpenbar motsetning mellom områdene når det gjelder industriell attraktivitet og hensynet til natur- og verneverdier.
- Det er også en motsetning mellom ønsket om en rask prosess (hurtigspor) og forventet framdrift i planprosessen for Bærevann.
- Ut fra en totalvurdering anbefaler kommunedirektøren at kommunestyret følger anbefalingen fra Kommunal- og distriksdepartementet å ta med flere alternativer i det videre arbeidet.
- Kommunedirektøren anbefaler derfor at det igangsettes et arbeid med å utarbeide ett planprogram for både Nuke og Bærevann.
- Det videre arbeidet vil kreve store ressurser av Nome kommune, og kommunedirektøren konkluderer med at kommunestyret bør oppfordre Staten til aktiv bistand og økonomisk støtte i den neste fasen av Fensprosessen.

Innstilling

- Nome kommunestyre ber, i tråd med anbefalingen fra Kommunal- og distriktsdepartementet, om at kommunedirektøren igangsetter en reguleringsprosess for plankonseptene Nuke og Bærevann med hjemmel i plan og bygningslovens § 12-2 områderegulering.
- For å håndtere planarbeidet søker kommunen om økonomisk bistand fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet.